

Klára Klose - MUZIKANT

NA SLOVÍČKO S KLÁROU KLOSE

Klára Klose bydlí v Pardubicích a je členkou výtvarné sekce Východočeského střediska Obce spisovatelů v Pardubicích. Rozhovor vznikl jako doprovod k její ilustraci na úvod tohoto čísla Kruhu, perokresbu nazvala Muzikant.

Řekněte něco o sobě.

Opravdu nevím, co by bylo tak zajímavého a navíc mluvené či psané slovo není často nejsilnější zbraní sochaře, který se vyjadřuje tím, co vidí očima a ne tím, co slyší uši. A tak přemýšlím, co by mohlo zajímat lidi, kteří budou tyto řádky číst. Asi to, jak vypadám, kolik je mi let a kde žiji. Tak by to bylo, mám hnědé oči a hnědé vlasy a celé dětství jsem si přála být modrookou blondýnkou. V tomto dětství jsem běhala s klackem kolem paneláku a dělala „ta ta ta“ vždy na straně ruského vojáka a zásadně proti německé armádě. To bylo ve městě Kroměříž, kde můj pradědeček chodil natahovat hodiny na radniční věži a dědeček znovu vyprojektoval zámeckou věž, kterou němečtí vojáci zapálili, když museli opustit mé rodné město. Městem mládí a studií bylo Uherské Hradiště a poté Praha a v těchto městech jsem potkala spoustu významných osobností a výtvarníků, kteří mi dali výtvarně dozrát a rozšířili mé výtvarné obzory. Následovalo město Olomouc, ve kterém jsem měla svůj první ateliér a stala se samostatným sochařem, avšak mám dojem, že už je to pro vás nezáživné a taky nudné, vezmu to zkrátka: teď je mi třicet šest, ještě stále mám hnědé vlasy a oči a žiji v Pardubicích, kde mám svůj druhý sochařský ateliér a dávno už netoužím být modrookou blondýnou.

Jak jste se dostala ke kumštu a co v něm sledujete?

Výše jsem se zmínila o osobnostech, které mi daly dozrát, a teď bych vám chtěla povědět o mé máti, která mi dala výtvarný základ, byla sama výtvarnice a v oné pohnuté době mého dětství, živila mě a mého bratra uměním, vlastně jsem doma ani nic jiného neviděla, než obrazy a sochy. Tak co jsem mohla dělat? Děti dělají, co vidí u rodičů. Naše děti také stále kreslí a modelují, není v tom nic geniálního, ale už teď kreslí lépe, než já v jejich věku, když to trénujeme už tolik generací. Výtvarněm ztělesňuji nebo chcete-li zhmotňuji své představy a objekty své touhy a přání. Je to svým způsobem stejný záznam jako psané slovo a stejné vyjádření myšlenky jako hudební sonáta. Modeluji a maluji poněkud abstraktně, když občas zabrousím zpátky k realismu, vždy se znovu usvědčím, že abstrakce je více tvůrčí a svobodná.

Co považujete za své úspěchy?

Za svůj největší úspěch považuji svoje narození do roku 1971, toto vhodné načasování mi poskytuje životní možnosti takřka neomezené, mohu dělat to,

co dělají muži anebo ženy, mohu svobodně vykonávat svoji práci a nikdo mě nedusí pod pokličkou politické moci. Navíc nemusím mít strach, že skončím na pranýři jenom proto, že se na někoho křivě podívám, nebo proto, že někomu nevyhovím. Nikdo mi neříká, jak se mám chovat, ani oblékat. Společnost je tak zralá a vyspělá (a díky televizi si také na leccos zvykla) přijme mě takovou jaká jsem. A to je opravdu velké štěstí.

Jak chápete své členství ve výtvarné sekci VČ. střediska OS a jaký máte názor na existenci bulletinu Kruh?

Výtvarníci a spisovatelé vždy patřili k sobě, vyhledávali se dříve v hospodách a vzájemně se inspirovali, je to tak i dnes, je to však málo živelné, jsme kultivovaní lidé a nedokážeme se pořádně uvolnit, to je to, co mi chybí ve společnosti celkově. Myslím, že VČ. středisko OS existuje jen díky paní Marboe, kdyby se ona neangažovala, myslím, že bychom se nikdy nesešli a nescházeli. Až paní Marboe nebude mít chuť nebo sílu, obávám se, že se tento spolek rozpadne.

Otázky kladl Milan Dušek

LEHKÉ VLOČKY

Petr Musílek

Hejno ptáků nad závějí
hledá místo závětrné
klidné místo k nadechnutí
odkud i když srdce trne
jednou vzlétne k nové bouři

Chce se schovat před lehkostí
sněhu který láme křídla
Načechráním pevné země
vymazává odraziště

Ale vítr co zde víří
najde každý skrytý koutek
Jednou zleva, jindy zprava
sametově zaútočí

A tak ptačí hejno krouží
ve větrně sněžné zemi
nad krajinou načechranou
bezbřehými závějemi

Chůze po minovém poli Františka Uhra

Když otevřete tuto útlou a půvabnou knížku, i když jste v teple a máte kolem sebe všechno potřebné, vydáte se s autorem kamsi do polí, v nichž nejsou žádné povozy, prach za koly. Cestu rozorali a vy neslyšíte nic, jen autorovu otázku: Kam vedou ta pole? Než si srovnáte v hlavě, že nevidíte žádné pěší, než začnete hledat odpověď, cítíte mrazení v zádech. A autor nastaví vaši duši další obraz: mrazem křehla zem a oni se němě vraceli zadem, každý odjinud, každý jinam. A co vy na to beze slov? Autor zná sílu svých veršů a vaše rozpaky, proto odpovídá za vás: a my dlaněmi proti větru.

Na konci cesty vám ukáže dvorec s vyvrácenými vraty, slepá okna, zpustlý sad. Dlouho se autor dívá a když spolu odcházíte, když vás odvádí zpět, obrátí se k vám a zašeptá: někdo tam zpíval.

Knížku zavíráte a ještě dlouho slyšíte tóny té záhadné Uhrovy písně.

Marta Urbanová

S VYSOKÝM OKTANOVÝM ČÍSLEM

Poezie může mít, a také skutečně má, spoustu rysů a podob. Některé vydané svazky se snaží upoutat na první pohled, jiné, většinou ty střídmejší, dávají důraz na svůj obsah. Ten však v takovém případě většinou nebývá „in“ ani svojí poetikou, adrenalinovým či sexuálním slovníkem, výrazovou hrubostí, namyšlenou stylizací, světáckou přemoudřelostí všeho druhu, atd., prostě tím, co se žádá – módnost, halas, pózy, kočičí zlato. Naštěstí výjimky jsou a určitě i budou. I když jedno ani druhé svět nespasí. Ale přece jen...

Františka Uhra jsme po Tiché plavbě zastihli na sklonku loňského roku při **Chůzi po minovém poli**. Už sám oblouk, který se klene mezi názvy obou sbírek, může mít spoustu výkladů a významů, vedoucích k mnoha různým zamyšlením a úvahám. Věnujme se ale obsahu druhé sbírky.

Jakkoliv budeme vydaný titul (Alfa-Omega Praha-východ, 2007) posuzovat z různých pozic a úhlů, myslím, že se téměř vždy můžeme shodnout v podstatném – jde o básnickou sbírku s aktuálním obsahem, s nebyvale silnou odvahou pojmenovat věci tak, jaké skutečně jsou bez příkras ve své podstatě i složitosti. Jak je to možné?, ptám se a sám si odpovídám: Název je sice už sám o sobě nadčasový a silně symbolický, ale víceméně i jednoznačně svědčící o autorově záměru vyvolávat otázky, upozorňovat na možná rizika, apelovat a připomínat naši odpovědnost za kroky, kterými neotevíráme jenom počet svých dnů, stěny svého ohraničeného světa, které netvoří a neovlivňují pouze náš názor, charakter či osud.

Dívejme se nejen kam (báseň Tamodtud) a po čem jdeme, ale i za kým a s kým. Neboť jaká může být hodnota cesty, při níž pouze mjíjme „přeplněné domy“,

odkud se nedočkáme „žádné zprávy“ (báseň: !)? Zcela logicky je pak zařazena báseň „200“ („člověk člověku / vlkem“). A jako důsledek toho všeho „Hody Sokratovy“ („kdo to ví / nepoví“). Nepřipadá vám, jako bychom tady už někdy byli? (báseň: Už jsme tu byli). Kdo z nás ale odpoví („kam se poděli / ti nádherní lidé“)? Navázat by se dalo citací z dalších básní (Rozoráno, Potom), tak, jak ve sbírce navazují, aby kladly palčivé otázky, burcovaly, ukazovaly (básně: Nezbyt-nost návratu, Program).

... „na neklidné cestě
šlěpěje hledat
odněkud někam“

Bibliofilské vydání obsahuje všeho všudy 29 krátkých a formálně jednodu-
chých básní, často aforistického obsahu, nijak nestylizovaných, nepřetékajících
akademickou přemoudřelostí ani lyrickými vzdechy. Stále ještě básně? Raději
řikám: myšlenková vzácnost a poetická esence, ale dost možná je to špatný popis
či výklad toho, co cítím a nedovedu přesně vyjádřit.

Znovu a znovu se vracím k některým místům, abych je pochopil, uchopil
a domyslel, nakonec ale zjišťuji, že bude lépe nechat je působit tak, jak jsou,
nedláždit jim cestu do mého vědomí a svědomí, nepoměřovat je s ničím. Ví,
že jsou dospělé, plné odvahy a často až drsné, ale natolik potřebné mužnosti se
skrytým, avšak vysokým oktanovým číslem a specifickou hmotností. Někdy
působí jako známé příběhy, z nichž jsme se dosud (pro dočasně malou odvalu)
nepoučili, jindy jako prosté sdělení či vzkaz, vtahující nás nepřipravené do tohoto
konkrétního světa a doby rychleji, než opět stačíme přivřít oči, uhnout pohledem,
nebo raději hned odbočit před „zpustlými břehy“ a nastavit dlaně.

Co báseň, to dotek skutečného života bez příkras s pestrým rejstříkem jeho
hran, obrušovaných však nejen pousmáním nebo sněhovou vločkou, ale i teplem
svého dechu. Na což bezprostředně a úspěšně navázala svými ilustracemi Věra
Martinková.

Jiří Faltus

DĚLÁM ŽE DĚLÁM, A JSEM ZA TO DOBŘE PLACENÁ

Iva Tajovská

„Chceš dneska odpoledne zažít velké dobrodružství?“ telefonuje mi ředitelka.
Na vidinu dobrodružství jsem chytlavá.

„Jasně, co si mám vzít sebou a na sebe? Na co se mám nachystat?“ Ze sluchátka
se ozývá potlačované uchechtnutí. „Na sebe si vezmi něco vypratelného a sebou
gigadávkou nadhledu. Jdeme na návštěvu za paní Čurilovou.“

„Tak to tedy bude akční odpoledne, těším se.“

O paní Čurilové, nejstarší klientce domácí péče, jsem slyšela od zdravotních sestřiček a pečovatelek množství neuvěřitelných historek. Zpočátku jsem je podezírala z podjatosti a toho, že jsou již naprosto profesionálně vyhořelé. Další a další historiky ve své intenzitě a neuvěřitelnosti přebíjely předcházející. Ředitelce jsem doporučila, aby co nejdříve objednala služby zkušeného, hodně dobrého supervizora. O mém podezření, že pracovníci jsou díky své náročné a zodpovědné práci přetaženi a utíkají z reality do světa přebujelé fantazie, jsem se ohleduplně nezmiňovala. Svůj názor jsem přehodnotila do několika vteřin při mé první návštěvě u paní Čurilové.

„Jdu vás navštívit a popovídat si s vámi,“ hlásila jsem asi před čtvrt rokem opancérovaným dveřím jejího bytu. Nohy jsem měla strnulé od více než půlhodinového stání, zvonění, klepání a čekání, než stařena našla všechny poschovávané klíče a odemkla tři zámky. Bezpečnostní řetězy na dveřích umožnily vznik škvírky, která vypustila první dávku zatuchliny starého bytu.

„Heslo!“ zaskřehotal průřez scvrklých rtů.

„Dnes máme slunečné počasí,“ odříkala jsem předem telefonicky domluvené heslo a schovala do výklenku vedle výtahu mokrý deštník. Ozvalo se rachtání řetězů a po dalších dlouhých minutách mi byl umožněn vstup do pevnosti.

Tváře mě už bolely od širokého, přátelského úsměvu, který jsem statečně udržela až do svého usazení ke kuchyňskému stolu. Pozvolna se zužoval a zužoval, až zamrzl definitivně. Zvládla jsem vyslechnout nekonečné metání ohně a síry na lidstvo, jmenovitě na zlořády sousedy, kteří sem v noci lezou záchodovým okýnkem, aby ukradly toaletní papír, kurvy nevděčné příbuzné, co na ni kašlou, čarodějnice zdravotní sestry, které ji schválně mučí bolestí a cuchty pečovatelky a asistentky, co jí nikdy neudělají nic pořádně. Obstála jsem sama před sebou, když jsem dokázala s klidným hlasem vysvětlit, že ty žaluzie, které mně přikázala otevřít, jsem nerozabila. Využila jsem svých chabých střípků znalostí z oblasti fyziky a optiky a snažila se zdlouhavě a neuměle vysvětlit, že to, co vidí, je jen optický klam, když se jí ze sedu zdá, že se rozptyl mezi jednotlivými dílky směrem nahoru zužuje. S posledními záchvěvy vysilujícího úsměvu jsem svou obhajobu zakončila tím, že jsem nic nezpůsobila, proto jí nové žaluzie kupovat ani proplácet nebudu.

O něco později jsem statečně rozdýchala, že, než jsem na její další příkaz uvařila kávu pro nás obě, mi prohrábla kabelku, aby se ujistila, že jsem ještě nestačila nic ukrást. Uposlechla jsem dalšího pokynu a na základě skřehotavého slovního dálkového ovládní snaživě vyhrabala z lednice zákusky tak scvrklé a oschlé, že se je neodvážila jíst ani ona sama, i když tvrdila, že už skoro nic nevidí a necítí. Po vyslechnutí výtky, jak jsem jí rozkorejnila srovnané věci v ledničce a běda mi, jestli jsem jí tam něco rozlila, jsme usedly ke kávě.

Umínila jsem si, že se během této návštěvy nenechám psychicky zranit a toto setkání budu považovat za experiment sama se sebou, jestli v takové zátěžové zkoušce obstojím. Soustředěně, aby mi ze lžičky neodpadl krystalek cukru, jsem si pod bdělým pohledem osladila kávu, usmála se a nasadila svou nejsilnější, osvědčenou zbraň.

„Paní Čuřilová, vyprávějte mi, prosím, jaké to bylo, když jste byla mladá.“

Dlouhodobá paměť stařeny byla jedničková. Stal se z ní rázem jiný člověk. Začala u svých prarodičů. Pozdě v noci jsem dokončila prohlížení třetího alba a dočetla poslední ze štůsku zažloutlých a polorozpadlých dopisů. Naprosto vyčerpaná jsem se za tmy odploužila domů od spokojené a rozzářené paní Čuřilové. Touto úspěšnou akcí jsem stoupla v ceně u zasvěceného okolí. Sestřičky, pečovatelky i asistentky nevěřičně kroutily hlavou, když jsem vyprávěla, že nejenže mě v druhé polovině návštěvy nezahrnula nadávkami a nemlátila holí, ale dokonce jsem byla z její pevnosti propuštěna bez výstupní kontroly kabelky a kapes a srdečně zvána na další návštěvy. Lebedila jsem si ve svém úspěchu a vědomí, že jsem nahlodala všeobecný mýtus, že paní Čuřilová je nejhorší uživatelka služeb, se kterou nikdo na světě nemůže vyjit, a že kterýkoliv jiný klient ve městě, okrese, kraji i na zeměkouli musí být jen lepší. Pravda, ve své pýše jsem smlčela to, že celý následující týden jsem byla naprosto vysátá. Do svého hlavního zaměstnání jsem druhý den nastupovala vyčerpaná, plná pokory a vděku. Nejméně měsíc jsem se aktivně neúčastnila nadávacích akcí na kolegyně, na práci, na nadřizené, a když jsem se občas na chodbě míjela se svým šéfem, musela jsem silou vůle držet napřímená záda, která se pokoušela proti mé vůli sklonit k uctivé lísavé pokloně.

„Je to s ní ještě mnohem horší. Radovali jsme se, že se trochu vzpamatujeme, ale z nemocnice ji potom, co sebou doma švihla o zem, už druhý den přechoťně propustili na revers. Vyváděla tam tak, že ji přednostně přistavili sanitku na rozvoz propuštěných pacientů,“ objasňuje mi vývoj situace ředitelka mezi tím, než se přes přemožené zámky dostaneme do bytu paní Čuřilové.

„Hlásili jsme na sociálním odboru magistrátu, že u této klientky přestává být domácí péče dostatečná. Sice jsme jí zajistili osobní asistentku, ale s ohledem na zhoršující se zdravotní stav je to málo. Jenže na sociálce, stejně jako její ošetřující lékař tvrdí, že není zbavena svéprávnosti a ještě je dostatečně soběstačná. A protože jí to myslí a nechce se z domu nikam hnout, každý musí respektovat její rozhodnutí. Zkrátka nikdo si s tím neví rady.“

„Možná by se nějaké řešení našlo, kdyby u ní pár úředníků a doktor strávili několik hodin. Možná by stačilo několik minut,“ uvažuji nahlas.

„A já se tak těšila, že si teď s ní užije někdo jiný – nemocnice, eldéenka nebo domov důchodců,“ šeptá mi důvěrně ředitelka. Než dořinčí zabezpečovací řetězky,

sykne mi ještě narychlo do ucha: „Já už sem nemám svědomí někoho posílat, však uvidíš. Fakt si s tím nebím rady.“

Řinčení a odemykání je nápadně svěžejší. Ve dveřích se objevuje známá tvář zdravotní sestřičky.

„Pojďte a raději neposlouchejte, dělám převaz a strašně mi nadává,“ pokouší se úsměvem odlehčit situaci. Zdravíme se s paní Čuřilovou. Nebere nás na vědomí. Sedí v křesle, je zabalená do deky a z ní trčí noha položená na polštářku stoličky. K jejím nohám pokleká sestřička a jemnými pohyby se snaží obvázat holeně s bércovým vředem.

„Auuuu, to je bolest, to se nedá vydržet, táhněte odtud, už vás nechci nikdy vidět, pálí to jako čert!“

Pokorný hlas sestřičky se jí snaží ukonejšit. Opatrné pohyby jejich šikovných rukou začínají připomínat dotyk motýlích křídel.

„To je bolest, vy už sem nikdy nechodte!“ křičí stařena a šátrá po holi. Ve chvíli, kdy ji zvedá a míří k zádům sestry k ní přiskakuje ředitelka.

„Opřu vám ji o stůl,“ odkládá ji do dostatečné vzdálenosti.

„Co to je za nemehlo?“ ukazuje paní Čuřilová na schoulenou sestřičku, která s úlevným výdechem dokončuje obvaz.

„To je jedna z našich nejlepších a nejšikovnějších sestřiček,“ do hlasu ředitelky se dostává cosi jako hybrid ráznosti a ublíženosti.

„Vaše noha to není,“ zloba a nenávisť prohlubuje vernisáž vrásek, které brázdí bledý obličej. „Chtěla bych vidět vás na mém místě. Všude, všude to budu vykládat: Co jste to za podnik. Jak ubližujete starým lidem. Jak mě týráte. Co tu se mnou vyvádíte! A že mi tu všichni kradete! Včera se mi zase ztratila peněženka. A fotky. A brýle! A zuby, kde mám zuby, no jistě, i zuby jste mi ukradli!“

„Tady,“ podávám jí protězu položenou vedle fotek, peněženky a brýlí na policiče po její pravé ruce.

„Jé, to jste vy,“ poznává mě, vkládá si do úst protězu a ukazuje vyplněný úsměv. Ale dlouho nevydrží. Její pohled se přilepí na sestřičku. „Auuu, co jste mi to dala na tu nohu, snad pepř nebo co, už si na ni nikdy nedám šáhnout, i kdyby mně měla upadnout.“ Sestřička si mlčky rovná své věci do kufříku. „Čekají mě další pacienti,“ odchází. Z kroku mladé, krásné ženy, která se v patnácti rozhodla zasvětit svůj život pomoci bližním, se po kapkách vytrácí pružnost a švih.

„A na vás se taky zlobím, paní ředitelko,“ šedavé oči nacházejí další oběť. „Vy jste mi vzala tu předcházející asistentku! To byla hodná ženská! Měla mě ráda. Na vycházku ven mě vzala. Promasírovala mi záda. Bačkory mi koupila podle mého gusta. Jenže vy jste nechtěla, abych se měla dobře. Vzala jste mi ji a poslala takovou cuchtu. A ta mi už pořádný bačkory neuměla koupit. Teď mám špatný, rozmájaný boty a kvůli vám chodím shrbeně. A taky kvůli vám už skoro nevi-

dím, ani k očnímu doktorovi jste mě neodvezla, přitom jsem si vám o to říkala nejmíň stokrát.“

Dívám se na ředitelku a čekám, až se začne bránit. Ale místo toho klidně sedí a v její tváři si hoví mírný, trpělivý výraz beze stopy shovívavosti.

„Ale,“ nezvládám to a zachvacuje mě potřeba hájit spravedlnost, „paní ředitelka vás sama nejmíň třikrát, co vím, vezla do nemocnice na oční a k optikovi. A tu vaši hodnou paní asistentku vám nevzala, ale ona sama sem už odmítala...“

Umlčuje mě ředitelčin pohled, který mi nedovolí dodat, že hodná paní asistentka nyní pracuje v nedaleké automobilce na pásu a nemůže si to vynachválit. Mám pocit, že v ředitelčiných krásných, jasně bleděmodrých očích tančí andělé. „S čím vám můžeme pomoci, paní Čuřilová, abyste se cítila lépe?“ otáčí se zpět ke stařeně a její hlas je sladce sametový. „Za chvíli vám pečovatelky dovezou nákup. Přijede s nimi i ta nová paní asistentka, před chvílí jsem s ní telefonicky mluvila a říkala, že vám chystá řízky a bramborový salát – prý jste si ho přála.“

„To jsem zvědavá, jestli to bude k jídlu. Kdoví, jestli to bude umět dochtit. Jo, to já, kdybych mohla, já bych vám ukázala, jak se dělá bramborový salát! Co já jsem se navarila a napekla! Vyhlášená kuchařka jsem byla, všechny ženský z okolí si ke mně chodili pro radu.“

„A dávala jste do něj i vejce na tvrdo?“ ptá se se zájmem ředitelka. Než se dozvíme přesný postup, přichází pečovatelka s nákupem a asistentka. Výklad je přerušen. Pečovatelka vykládá nákup a nacvičeným pohybem předává stařeně účtenku, peníze a lupu.

„Dejte to sem,“ vyškubává jí to paní Čuřilová z rukou a zdlouhavě počítá. „Položte to tam,“ zaměřuje přesný bod na stole, „abych to měla na očích, já si to pak ještě v klidu ještě jednou přepočítám.“ Pokládá si lupu před oko a zahledí se na mě. Lekám se jejího nabobtnalého, mrkajícího oka s prořídlymi řasami. Naštěstí si nemusím dlouho užívat její pozornosti.

„Dejte mi to nejdřív ochutnat, než to naložíte,“ udílí další pokyn tentokrát asistentce. Odstrkuje podávanou lžici a rukou hrábne do podávané misky. „Já to věděla, málo kyselý, dochutte to!“

„Paní Čuřilová,“ nadechuje se odhodlaně ředitelka, „abychom se dostaly k tomu, proč jsme přišly. Chtěla jsem vám říct, že jako poskytovatelé domácí péče vám zajišťujeme ošetrovatelskou i pečovatelskou péči. I osobní asistenci. Děláme, co se dá, abychom vám umožnili setrvat ve vašem domácím prostředí v důstojných podmínkách. Naši zaměstnanci jsou kvalifikovaní lidé, žádné služby...“

Paní Čuřilová má však myšlenky kdesi v minulém století a nenechává ředitelce dokončit větu. „Já jsem byla paní někdo. Nikdo o mě nemluvil jinak než o dámě,“ její pohled při vzpomínkách matně a do hlasu se zaplétá dojetí nad sebou samou. Místností se rozhostí ticho. Využíváme ho na nasbírání nových sil. Do reality nás vrhá velkopanský příkaz asistentce: „A naložte všem!“

„Ne, ne,“ bráníme se svorně.

„Pomalu se musíme chystat k odchodu,“ namítá ředitelka.

„Nemůžete jít, ještě jsme si nepopovídaly!“

„Už musíme,“ vyrábím syntetický úsměv a tisknu jí paži na rozloučenou. Moji ruku skřípne její nečekaně hbitá a pevná dlaň. „Ještě vám ukážu fotografie, co jste neviděla posledně, sedněte si!“

„Opravdu už musíme jít, ještě máme jednání na úradě. A vy se aspoň v klidu najíte,“ ředitelka jí podává ruku na rozloučenou a tím mě vysvobozuje z nesláb-noucího stisku.

„Já ještě...“ stařena prodlužuje čas.

„Co ještě?“ obě se k ní nakláníme. „Co pro vás můžeme udělat?“

„Já bych chtěla...“

Vyčkáváme. „Co byste chtěla?“

„Já chci...“ do starého hlasu se zaplétá naléhavost a prosba.

„Ano?“

„Já chci...“

„Copak?“

„Aby mě měl někdo rád!“

Zíráme do zkormouceného obličje a chvíli jsme prosty jakékoliv reakce.

„Ale my vás přece máme rádi,“ vzpomínám se první. Nestydatě lžu. Nečekaná duševní nahota stařeny mi otevírá oči. Tyranka se dostává do jiného světla, je z ní rázem obyčejná nešťastná žena, tragická postava soukolí složitých lidských vztahů založených na přijímání a vydávání a marné snaze vyvolávat mezi nimi alespoň iluzi rovnováhy. Dívám se na ženu chronicky trpící nenaplněnou potřebou lásky, na níž je bytostně naprogramovaná jako kdokoliv jiný. Nepoznala ji a už jí nezbyvá mnoho času, aby ji mohla vyloudit, ochutnat, zpracovat a začít vydávat alespoň její odlesky.

„Chceme pro vás to nejlepší, rádi se o vás staráme. Však jste náš nejstarší klient. Těšíme se, až společně oslavíme vaši stovku,“ triumfuje mě ve lhaní ředitelka. Z kuchyně je slyšet zintenzivňující se cinkot nádobí a neúspěšně potlačované funění a vzdychání asistentky.

„Opravdu?“ nápor úlevy a potěšení se tříští o podlahu, strop a zdi zašedlého bytu s mastnými stěnami. „Musíte zase přijít. Zítra, zítra zase přijďte. Slibte mi to! Uvaříme si kafičko. Dám koupit zákusky.“

Za tmy končíme prohlížení osahaných fotografií. Dočítáme staříčké pohlednice a zažloutlé dopisy utkané z tenoučkých nitek vybledlého inkoustu.

Konečně se nám daří odejít. Usedáme v nedaleké restauraci a objednáme si skleničku vína. Smažeme se spláchnout pachů hořkosti. Víme, že víno nestačí, musíme o tom i mluvit.

„Musela taková být celý život, proto je jako kůl v plotě,“ uvažuji nahlas.

„A na stáro se všechny její špatný vlastnosti zkoncentrovaly a naplno obnažily. Protože už jí nezáleží na ničem, protože už to neumí zakrývat,“ doplňuje ředitelka.

„A protože ji nikdo nemá rád.“ Objednáváme další skleničku.

„Máme plnou hubu standardů kvality sociálních služeb. Důstojnosti a práv klienta! Ale kde je důstojnost našich pečovatelek, asistentek a zdravotních sester!?“

Ředitelka krčí bezradně rameny. „Všechno se nedá nalinkovat, popsat, určit, nařídít. Jsme profesionálové a i takové situace patří k naší profesi. Ale řeknu ti, naše děvčata jsou zlatá, co?“

„Světice,“ dodávám uznale. „Klobouk dolů. Víš - je to krásná, smysluplná práce pomáhat lidem, ale dneska – jak to říct – nemáte to lehký, skoro se začínám těšit na své teplé místečko v kanceláři u počítače.“

„Ale ten dnešek, to je extrém. Máme spoustu hodných a vděčných klientů. Kvůli nim tahle práce stojí za to.“

Ředitelka se přehrabuje v kabelce. Z igelitového sáčku vyndává háčkovanou dečku. „Tohle mi dneska dala paní Nová. Zlatá ženská. Je už dvacet let na vozíku a tak miluje život a lidi, že když mi je nejhůř, jdu si k ní dobít baterky. Vezmi si to. Ať máš pro kluka do výbavy. Mohly bychom se za ní příští týden stavit spolu, co ty na to?“

(Ukázka z připravované knihy se stejným názvem)

Pokusil se napsat velice špatnou knihu. A povedla se mu!

Literárních cen se v Čechách rozdává víc, než kolik vychází dobrých knih.

Přáním aforisty je, aby se některý jeho aforismus dočkal dramatizace a byl uveden Národním divadlem.

Vaše kniha se čtenářům líbit nemusí, jen když jde z ruky do ruky.

Piš stále stejně, nevyjde najevo, že to jinak neumíš!

František Uher

JULIE MILETÍNOVÁ

Živly lásky

Buď mi zemí!

Tvá láska nezměrná nechť dává mi
vláhu.

Semena nechť klíčí v mém srdci
a ovinou jej
zelenými šlahouny němého zbožňování.

Buď mi ohněm!

Nechej nad svými plameny
zahřát mé zkřehlé ruce.

Vášní žhavou svař můj žal
v poháru krvavého vína.

Buď mi vzduchem!

Tvá lehkost ať dá volnost
mým upjatým krokům.

A na perutích stěhovavých vlaštovek
dovol mi vznášet se až k mrakům.

Buď mi vodou!

Jsi přílivem co tříští se v bouři
o skály

a já-malá kocábka na nehynoucích vlnách.

Dej mi pít a houpej mne

až k blaženým souostrovím našich snů.

Venuše

Zavři oči, když světlo lampy pohaslo,
mlč, má lásko, teď tma nám padla na víčka.

Zanech slov-na křídlech noci zemřela
v plameni věčnosti je láska pozřela.

Zavři oči, láska je nadějí, když chvíli posečkáš
tichá je noc a slunce v srdcích nezhaslo.

Teď kryje nás temný závoj černé dámy,

stůj, neutíkej, zůstaň tu se mnou v náručí

-plamen lásky nepálí a strach je míle vzdálený.

Posečkej chvíli, než měsíc vyjde zkalený,
vnímej, jak noc tiše blažená bolesti poručí
a to, co hrozbou je, zůstane za námi.
Ne, ještě není čas odejít, jen chvíli máme tu.
Mou dlaň vezmi do své, věnuj mi polibků pár.
Láska je život a život je od Boha dar,
zavři oči a spatříš lásky jasnou planetu,
neříkej nic, teď ne, teď jsme mezi hvězdami.

Julie Miletínová – narodila se 26. července 1986 v Pardubicích, kde chodila do základní školy a gymnázia. V současné době je studentkou Pedagogické fakulty Hradec Králové, obor český jazyk a občanská nauka pro střední školy. Už několik let se zajímá o literaturu a tvůrčí psaní, především o poezii a prózu kratšího rozsahu. Získala ocenění v literárních soutěžích, např. dvě uznání poroty soutěže Vladimíra Vokolka, druhé místo v Literární Šumavě. Nebo postup do finále soutěže Výboru dobré vůle Nadace Olgy Havlové na téma Staří lidé okolo nás. Píše rovněž povídky a básně ze sci-fi a fantasy žánru, především fanfiction.

autorka při přednesu spolu s organizátorkou Poetického setkání paní Hanou Cihlovou z Krajské knihovny v Pardubicích

DVĚ PŮVABNÁ LEPORELA

František Uher

V časech, kdy slyšíme časté (a ne zcela adekvátní) stesky nad nezájmem dětí o knihy, počet titulů nehýří množstvím a u překladových nejednou ani potřebnou uměleckou úroveň a děti poutá pohodlnější vstřebávání základních životních poznatků prostřednictvím internetu a videa, je neobyčejně záslužným počinem vydání každé dětské knížky. Zejména těch pro nejmenší, případně pro začínající samostatné čtenáře. Neboť vztah ke knize je vzácná bylinka, kterou je třeba pečlivě pěstovat. U koho se ujme v dětství, tam najde prostor i později.

Blanenské nakladatelství DUHA PRESS připravilo dvě půvabné publikace v podobě leporel čtvercového formátu (nikoli v klasické podobě), která na první pohled okouzlí i dospělého čtenáře. Pod názvy „**Za pohádkou pohádka**“ a „**Jdeme do ZOO**“ je výtvarně znamenitě připravila Zuzana Baláková. Nutno podotknout, že v těch nejlepších tradičních intencích české knižní ilustrace, s jemným vtípem a vytříbeným smyslem pro charakter pohádkových postav.

O textový doprovod se postaral básník Luboš Huml, který má na kontě řadu knih pro dětské čtenáře a znovu potvrdil schopnost vcítit se do světa dětského vnímání. Verše jsou prosty jakékoli snahy poučovat, protepluje je laskavý, úsměvný pohled na pohádkový i reálný svět. Je potěšením nahlédnout a číst, jak „*do doupěte pod strání // pro lištičky na hraní*“, nese liška vskutku roztomilého Budulínka. Dospělý čtenář se nad oběma tituly tak trochu navrátí do vlastního dětství, dětem pak určitě přinesou radost. A to je víc než hodně.

Fantastické příběhy vyhrožují lidstvu příchodem vysoce inteligentních bytostí z jiných planet. Zbytečně, stačili by docela malí blbci!

Je málo opravdu dobrých knih. Navíc mají smůlu, že se nám jen ojediněle dostanou do rukou.

Autocenzura je schopnost vypnout počítač a pustit se do mytí oken.

Je na pováženou, když vám nakladatelství nevrátí rukopis a za čas vyjde pod jiným jménem a názvem kniha, na chlup podobná té vaší.

František Uher

MARTIN VÍDENSKÝ

Dětství

Mávnutí křídel,
prchavé okamžiky
naší svobody.
cizeluje osudový mistrál.

Jarní báseň

Až puknou ledy,
budu se opět strachovat,
že ostří ker
poraní stará řečiště
a spodní proudy
spolu s krví, bolestí a špínou
odplaví i něco
čistého.

(Ze sbírky Písky, hrady, zříceniny)

Formování

Jako neopracovaný krystal
na tento svět přicházíme bosí.
Jemné plošky krůpějemi rosy

Stmívání

Okamžik
mezi životem
a smrtí.

S posledním
vydechnutím

se rodí
nové
sny.

MARTIN VÍDENSKÝ (1970) je z Letohradu, povoláním vlakvedoucí osobních vlaků. Jeho koníčkem je paragliding (lety na padáku nad krajinou). Publikoval časopisecky a vydal tři básnické sbírky: *Ozvěny ticha* (Oftis 2003), *Slza na ciferníku* (A. Juránek 2005), *Písky, hrady, zříceniny* (Oftis 2007).

Dne 18. 12. 2007 se stal členem Východočeského střediska OS v Pardubicích.

ROUZEŇ

Marta Urbanová

Na Rouzeni stálo chalup, že bys je na prstech jedné ruky spočítal. Stálo jich tam jen tolik, kolik se jich tam vešlo. Rouzeň je malý mírný kopec na poloviční cestě mezi Vískou a Novou vsí. Cesta nevedla z Vísky přes Rouzeň do Nové Vsi, ale jen z Vísky k Rouzeni. A dál už ani krok. Nikdo cizí tu nemohl projíždět, žádní dráteníci a jiní pocestní se tu nezastavovali, nepřinášeli novinky. A když domácí chtěli do města, museli oklikou. Proto kdo nemusel, do města nešel. A kdo nešel

do města, žádné novoty nevěděl, a kdo se nedověděl, pomalu ani nevěděl, co se ve světě děje. Mladí z vesnice odcházeli a vraceli se jen tu a tam a poslíze už jim nestálo za to se do takového zapadákovu vracet, vysvětlovat rodičům, že je jinde jinak a přesvědčovat je o tom. Byla to zkrátka taková zápecnická ves. Tři chalupy na dožití.

Jak čas běžel, zůstaly tři chalupy bez hospodářů. V každé zůstala na dožití jen jedna vdova. Každá chalupa viděla do oken té druhé, takže se ženy ani nemusely navštěvovat a každá hned poznala, co druhá dělá. Časem se dopracovaly k tomu, že i myšlenky si navzájem četly.

Když Slávinka vzala kosu, hned druhé dvě věděly, že jde nasekat zeleného pro králíky. Jakmile Anežka vyšla s ošatkou zrní, bylo jasné, že se seběhnou hladové slepice odevšad. Jen Liduška ve třetí chalupě nedržela žádnou havěť, neměla pro koho. Žila jako kůl v plotě odvždycky. Málokdy vycházela na dvorek, ani si nezametala zápraží a kdyby si někdy otevřela okno, to by do chaloupky vešel svátek.

Asi jí někdo moc ublížil, domýšlely si sousedky. Nebo je líná, s jíživostí si potichu sem tam přidaly.

Bůhví, co doma pořád dělá, občas přemítaly. Napadlo je k ní zajít, ale nezašly. Každá máme svých starostí dost, řekly si, ale ne současně. Každá jindy. Ostatně ty tři ženy se nikdy nenavštěvovaly ani zamlada. Pohovořily spolu jen přes plot. Nikdy se nestalo, že by jedna či druhá něco od sebe potřebovaly. Každá byla soběstačná, jak už je naučil život.

Až jednou Slávinka čekala, kdy Anežka rozsvítí. Ale čekala marně. To není samo sebou, řekla si. Čekala hodinu, dvě a když už byla úplná tma, přehodila si přes ramena šál, nazula dřeváky a vyšla k sousednímu domu.

Její předtucha se vyplnila. Anežka ležela v posteli a už byla studená. Slávinka se osmělila, že tu novinu musí donést Lidušce. Ale jak zaklepala na její okno, zevnitř se ozvalo:

„Já vím.“

Slávinka na nic nečekala. Věděla, že rozhovor je u konce.

Od té doby Anežčina chalupa chátrala, až se dočista rozpadla. Mnoho nepotřebovala. Došky serval vítr a když se dostane do domu voda a mráz, žádné zdvivo jim neodolá. Rozdrolí se jako koláč.

Tak jsme tu zůstaly jen dvě a která z nás půjde první, položila si otázku Slávinka. Nemusela se ptát dvakrát. Vlasy už měla dočista bílé a záda shrbená. Než si ji pánbůh k sobě povolal, měla ještě dost rozumu, že už králíky přestala držet. Ještě stačila napsat synovi dopis, ale už ho nestačila předat pošťákovi Pepíčkovvi. Ten do vsi chodil jen jednou za uherský rok. Také ji někdy napadlo dojít s dopisem do Visky. Ale stále to odkládala, až bylo pozdě.

Když syn přijel, našel na stole i dopis. Jelikož nevěděl, jak sousedky spolu žily, zašel za Liduškou. Dveře ale byly zamčené. Hezky dlouho tůkal na okno, než se rozhrnula záclonka, ale okno se neotevřelo.

„Maminka zemřela,“ křikl přes sklo.

„Já vím,“ přikývla Liduška a zatáhla záclonku. „Studna mi to pověděla.“ Zašep-tala si jen tak pro sebe.

Od koho to může vědět, dumal syn, ale žádnou odpověď nenašel.

Když sousedku odvezli, její dům po ní tesknil. Přestal se česat a vítr si s ním pohrával, jak se mu zlíbilo. Zanedlouho na Rouzeni zbyla jen jedna jediná chaloupka. Stará, nahnutá, podepřená ze všech stran jen větrem. Komín měla nakřivo a meluzína si v něm přišla na své. Liduščina chalupa měla jednu světnici, jednu komoru, chlívek pro kozu, půdu a sklep. Ve sklepe byla studna. Na Rouzeni měla každá chalupa svou studnu.

Dnes už byla Liduška jako věchýtek. Už žila jen silou vůle. Žila jen tím, že čekala. Nikdy se nikdo nedozvěděl na koho že to čekala. Ale jistojistě někdo takový jí musel jako mladé dívčině přejít přes cestu, jistojistě jí musel slibovat. Proč by na něho jinak čekala celý život. Celý život se nevzdálila z chalupy z obavy, aby ho nepromarnila. Bláhové děvče, říkali si lidé, ale Liduška bláhová nebyla. Bláhové bylo jen její srdce, věrné, oddané. Co s takovým srdcem naděláš? Z těla ho nevyřeš, pro marnost nezaprodáš.

K večeru se zatáhla obloha. Liduška se bouřky nebála. Když se strhla vichřice a proudy vody tloukly do střechy, zapálila hromničku, ale nemodlila se. Tíše čekala, zdali neuslyší, že někdo klepe na okno, že se vrátí. Že konečně našel k ní cestu. Nikomu by neřekla, proč čeká, proč se domnívala, že se bude vracet právě za bouře. Ale bylo to přirozené. Za bouře odešel, za bouře se vrátí.

Každý Štědrý večer se chodila dívat do studně, zdali ho uvidí. Pokaždé viděla jeho tvář mladou a krásnou, pokaždé k němu promluvila a on se usmíval. Pak půlnoc minula a obraz se ztratil. Nezbylo jí, než čekat zase další rok.

Každá bouře si něco z její chalupy odnesla. Nejdřív to byl kus střechy, komín, chlívek pro kozu. Neprotestovala, nic proti tomu neříkala. Přijímala všechno jako vůli boží, odevzdaně. Když viděla, že ani půda, ani komora nevydrží, přenesla všechny zásoby do světnice. Tak žila další rok, další vrásky jí připsal život a přiložil nový křížek.

Před nastávající zimou byla nucena opustit světnici a přestěhovat se do sklepa. Žila bez sluníčka, hlavně že měla vodu a střechu nad hlavou. A svou studnu.

Pak přišlo to suché léto. Vody ve studni ubývalo. Hladina se leskla čím dál tím hlouběji. Málem, že se scvrkla na zrcátko. Když vytáhla poslední kbelík, neměla obavy. Do rána zaprší a vody bude zase dost. Ale venku byla obloha jako vymetená. Žádné mraky v dohledu. Liduška vypila poslední hrnek. Když měla žízeň, spatřila že v hrníčku kapička ještě zbyla. Přelila ji do náprstku. A v tom se

jí obličej rozzářil. V tom náprstku spatřila jeho obraz. Byl jako živý. Vztahoval k ní paže a v jeho obličejí bylo plno něhy.

Liduška neměla odvahu ten obraz vypít.

Tak zemřela jako šťastný člověk.

Křest knihy Pověsti Železných hor se konal v Brně při zahájení letošního ročníku mezinárodního veletrhu cestovního ruchu Region Tour na stánku kraje Vysočina, kde bylo prezentováno město Chotěboř, které vydání knížky Marty Urbanové finančně podpořilo. Za to patří městu a ředitelce knihovny uznání a dík. Knižku křtil starosta města Chotěboře Ing. Tomáš Škaryd a hejtman kraje Vysočina RNDr. Miloš Vystrčil.

JEŠTĚ JEDNOU POVĚSTI ŽELEZNÝCH HOR

Pověsti Marty Urbanové se vymykají z jistého krunýře, který se v tomto žánru vytvořil. Autorka neklade až takový důraz na samotný příběh a poctivě pracuje se slovem. Je básničkou a bezesporu má poetičnost v krvi a tak přistoupila ke svému úkolu s určitou nadsázkou, stručně sděleno: nezůstala při zemi. Pověstí je v souboru třiadvacet a v převážném počtu jsem měl pocit, že čtu básně v próze, což její knihu ozvláštňuje, zvláště když z textů vyplynou i otázky samotného smyslu života.

Myslím, že si poct, kterých se jí za tuto knihu dostalo a předpokládám, že ještě dostane, skutečně zaslouží. Stejně dobrou knihou – i když z jiné autorčiny kapsy – bude i její Vteřinová noc, která se připravuje k vydání v nakladatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

Milan Dušek

. Kavka na vrbě.

IVO HARÁK

nevěda na hnízdo snáší
zdánlivě zmizelé, mrtvé
křídla se kovově lesknou
šeď pozdvižená k modři

zakletá v přítomném
trvá- a staví

nevěda na hnízdo snáší
neptá se, neodpovídá
krásnější než báseň o ní
a nežli jakákoli

a přesto letí: textem
jinak jiná - jinam

(zahrada pedagogické fakulty 25. 4. 2006
v palčivém předpoledním slunci)

Cesty příběhů Milana Duška

Čas od času zamírím ke knihovně a cíleně hledám autora, kterému potřebuji cosi sdělit. Někdy to není jen cosi, najednou se s ním vracím do vzpomínek a povídáme si, povídáme... Motivy bývají různé, například významné výročí.

Tentokrát jsem vyhledal knihy Milana Duška. Nepamatuji se, kdy jsme se poprvé setkali, možná nad stránkami novin, možná na některé z regionálních literárních soutěží, které jsme, on důsledněji, já méně, objížděli.

Ale určitě jsme se potkali nad sborníkem *Začátek*, právě ten se stal pro řadu autorů jakousi knižní rozjezdovou drahou. Pro většinu z nich šlo o učednická léta. Některá jména čas z mé paměti dávno vyvál, jiná zůstala: Krista Andersová, Blanka Albrechtová, Marcella Marboe, Jiří Faltus, Milan Dušek...

Almanach poezie a prózy mladých *Začátek* má zelený přebal a vyšel v sedmdesátých letech v Kruhu. Dušek se v něm představil dvěma povídkami *Kláda* a *Sváteční nemoc*. Vypráví v nich o lidech, o koních a o lese. Už tyto dvě krátké prózy naznačily, jakým směrem se bude autor dál ubírat. Následovala *Cesta vysokým lesem*, psána v ich formě. V knize rozvíjí příběh člověka, který přesídlí z města na venkov, kde začne pracovat jako lesní dělník. Ostatně cesta jako by

byla pro autora nástrojem k novému poznání, k nově nabyté zkušenosti, k novým vztahům – jak v životě, tak v literatuře. Motivy lidských vztahů se zabývá i v následné novele Dědictví. A pak následovala řada knih s dobrodružnými náměty či krimi příběhy.

Milan Dušek vystřídal řadu profesí, ze kterých dokázal vyprofilovat hrdiny svých literárních kreseb. Byl slévárenským dělníkem a ostříčem nástrojů, závozníkem a lesním dělníkem, správcem kulturního domu, železničním zaměstnancem, topičem středotlakých kotlů a údržbářem. Trochu Milana Duška podezřívám, že vším, čím byl, byl rád hlavně kvůli tomu, aby nám mohl podat svědectví. Pochopitelně žertuji, ale nemyslím si, že mluvím zase tak úplně od věci. Vždyť i jeho nejrozsáhlejší próza, román Nahá pravda, začíná kdesi na Šumavě a teče časem vážných společenských proměn a krajinou, v níž autor má svá důvěrná místa a své lidi, o nichž musí podat svědectví. A také že ho podává.

V závěru románu si klade hlavní postava románu otázku, k čemu celý jeho život byl?... Má vůbec smysl žít a o něco se snažit? Pochybuje. Chce se mi odpovědět: Marně se ptáš, Evžene Kodete, vždyť život sám nám klade otázky po smyslu bytí a my mu svými činy odpovídáme.

Jsem přesvědčen, že Milan Dušek, čerstvý sedmdesátník, to nepochybně ví. Ostatně stále píše, rediguje, koresponduje s přáteli, dělá s Jiřím Faltusem odpovědného redaktora literárního bulletinu Kruh, zkrátka je čínorodý a jde po své cestě, tu strmé, tu poklidnější, dál. Ať je ta cesta, provázená zdravím a tvůrčí pohodou, ještě hodně dlouhá!

Lubomír Macháček

DLOUHÁ SAMOTA

Milan Dušek

Na břehu, snad dvacet metrů od místa, kde ležel Doubrava a myslel na další epizodu svého románu, se náhle objevila dívka. Aniž by se rozhlédla, přetáhla přes hlavu volný mohérový svetřík, pod nímž už nic neměla, uvolnila si u pasu džíny a v dost vratkém předklonu z nich vyklouzla. Vzápětí se zbavila i blankytně modrých kalhotek a vykročila do jezera. Fascinovala ho její snědá záda bez obvyklého proužku po podprsence, vosí pas, báječně vysazený zadeček a dlouhé, pevné nohy. Voda krok za krokem stoupala po jejím jako vymodelovaném těle od jemně cizelovaných kotníků přes něžné úžlabinky v podkolení, až ji objala celou jako ten nejroztouženější milenec, a nad nazelenalou hladinou zůstala pouze hlava s blondatou hřívou vlasů.

Díval se za pohupujícím se a poměrně rychle se vzdalujícím světlým bodem a vzpomněl si na dceru své bývalé bytné, která se stala jedním z důvodů, jež ho přinutily opustit město, kde napsal a vydal svoji první knížku, a uchýlit se do

kamarádovy chaty na břehu přehradního jezera. Lucie byla také blondýnka, měla nádherně modré oči a smyslně vykrojené rty, oblékala si pouze těsná trička. Nebylo zase tak obtížné uhodnout, proč. Nějaký čas se mu dařilo proplovat nástrahami osmnáctileté gymnazistky, ale pak náhle bylo všechno jinak. Začal psát svůj druhý román, v němž se vracel vzpomínkami na Šumavu, kde vykonával svoji základní vojenskou službu, ale dařilo se mu stále méně. Když si po sobě přečetl stránky, které stvořil, uvědomil si, že je to úplně něco jiného, než od toho očekával.

„Krucí!“ dolétlo k němu od břehu a zpřetrhalo nit jeho myšlenek. Dívka opusťila vodu a teď balancovala na jedné noze, natahovala si džíny rovnou na mokré tělo. Když je konečně v pase dopnula, letmo pohlédla jeho směrem, současně se sklónila pro světřík. Spustila si ho přes hlavu a tím si zakryla nádherně zahrocená ňadra.

„Dobrý den,“ usmál se na ni a zvedl se z trávy.

„Proč nejedete taky do vody?“ sklouzla po něm očima.

„Bohužel nemám plavky.“

„Lepší je šmírovat holku, co?“ uškříbla se a posadila se k němu zády, zapřela se vzaďu rukama a zaklonila hlavu, jako by nastavovala tvář posledním paprskům klesajícího slunce.

„Chodím sem navečer pravidelně. Nemohu se nasytit těch kouzelných západů slunce,“ ignoroval její provokaci.

„Západy slunce, jo...?“ zahihňala se. „Kdybyste aspoň nelhal, člověče. Cívěť jste na mě, už když jsem se svlíkala. Mám oči všude.“

„Jestli si až příliš nefandíte, slečno? A i kdybych se třeba díval, byl jsem tu přece dříve než vy. Konečně mohla jste jít jinam, není to jediný záliv přehrady,“ řekl Doubrava poněkud podrážděně a napadlo ho, že je čas, aby se vrátil do chaty. Nají se a sedne k psacímu stroji, aby přepsal stránky, které napsal dopoledne. Když mlčela, smířlivě se usmál. „Vlastně máte pravdu, díval jsem se na vás. A dělalo mi to dobře, máte hezké tělo.“

„Dík za chválu, ale co si za ni koupím?“ pronesla lhostejně, aniž by povytáhla bohatě ořasená víčka. Učinila tak až ve chvíli, kdy stál krok od ní a zeptal se na její věk. Naštvaně povzddechla a zdola mu pohlédla do obličeje.

„A kolik je vám, když už je o tom řeč? Čtyřicet? Nebo snad víc?“ Škubla hlavou. „Vlastně mě to ani nezajímá,“ řekla téměř vztekle, když mlčel, a vzápětí se zahleděla k obloze, už pošpiněné čmouhami rychle přicházejícího soumraku.

„Neskrývám svůj věk. Před týdnem jsem oslavil pětáctýřičítku.“

„Tolik bych vám opravdu neřadala.“ Podívala se k němu s výrazem probuzeného zájmu v obličeji. „Nevěříte? Neznáme se, tak proč bych na vás něco hrála.“

„Nejdůležitější asi je, jak se člověk cítí,“ pronesl banální větu mnohých svých vrstevníků, přestože si nejednou umiňoval, že ji nikdy nepoužije.

„Pokud jde o mě, budu žít naplno, dokud to půjde. A pak...“ pohodila plavovlasou hlavou. „Po nás potopa.“

„Nejste na podobná rčení ještě příliš mladá?“

„Mám už osmnáct!“ zamračila se.

Pokývnutím dal najevo, že nemá výhrady, usedl vedle ní a přemítal, proč mu tak silně připomíná Lucku, která po onom dopoledni stráveném v jeho posteli, využívala každé příležitosti, aby s ním mohla být sama.

„Nad čím tak úporně dumáte?“ ozvala se.

„Vzpomněl jsem si na jednu šanci, kterou jsem chtěl zastavit neúprosný čas.“

„Šance se asi nemají promarnit.“

„Tehdy jsem se domníval, že jsem ji nepromarnil. Bydlíte dole ve vsi?“

„A když ne, pozvete mě k sobě?“ pootočila se, zapátrala v jeho tváři.

„A co když tady nežiji sám?“ získával čas.

„Kdybyste někoho měl, neležel byste sám u přehrady a neobdivoval západ slunce.“

„Uhádl jste. Občas se tu zastaví kamarád, kterému chata patří. Do vsi zajdu jen nakoupit. V podstatě žiji jako samotář.“

„Dost neobvyklé na muže vašeho věku. Copak nemáte žádné přátele?“

„Míval jsem jich desítky, ale pak přišla chvíle, kdy se museli rozhodnout, a... Mluvme raději o něčem příjemnějším. Vy byste mě pozvání přijala, slečno?“

„Třeba ano. Možná jsem v situaci, která mě taky nutí k samotě. A klidně mi říkejte Zuzko, ta slečna mě děsně dráždí.“

„Mírek.“ Doubrava si hrábl do vlasů, na skráních už poněkud postříbřených. „Má to ale jeden háček...“

„Potřebujete, abych vám ukázala občanku?“ šklublo jí v koutku úst.

„Musela byste se spokojit s párkem z konzervy. Nic jiného totiž nemám a do konzumu půjdu až zítra.“

„Miluju párky z konzervy.“ Vyskočila, sebrala z trávy kalhotky, které měl celou tu dobu na očích, sežmoulala je do dlaně a čekala, až se zvedne on.

Když došli k chatě se zastřešenou verandou a s pozadím vysokého smrkového lesa, odemkl a upozornil ji: „Nelekněte se nepořádku, netušil jsem, že budu mít dámskou návštěvu.“

„Klídek. Nejdů vás kontrolovat a uklízet nemíním, tomu jsem odvykla.“ Přeběhla očima po nevelké místnosti a nevypadala zaskočeně. Na stole stál kufflíkový psací stroj, skříňka byla zarovnaná popsány listy papíru, koule zmačkaných pokrývaly část dřevěné podlahy. Dívka se po Doubravovi podívala a obličejem jako by jí problesklo poznání. „Od začátku jste mi připadal povědomý a teď jsem si vzpomněla. Vaše fotka byla v novinách, dělali s vámi rozhovor, když vám vyšla knížka.“

„Je to už téměř rok. Netvrdíte, že jste ji četla, to by byla příliš velká náhoda.“

„Jedna kámoška, už se spolu nevidáme, ji tenkrát moc chválila, tak jsem zašla do knihovny. Přečetla jsem ji za jednu noc... Co píšete teď?“

„Nějak mi to nejde,“ přiznal rozpačitě a slova doprovodil téměř bezradným gestem.

„Nemáte inspiraci?“

„Spíš nejsem v té správné pohodě. Píšu stránku za stránkou, ale pořád to nemá tu správnou šťávu. Neměli bychom ohřát ty párky?“

Když souhlasně přikývla, otevřel konzervu, postavil ji k vařiči a vytratil se na verandu.

Kouřil a snažil se zorientovat ve svých pocitech. Rozhodně nebyly jednoznačné. Co když tu Zuzku, jak se mu u jezera představila, třeba už zítra uvidí v policejní pátrací relaci na obrazovce? Ale může ji předem odsoudit pouze proto, že o ní ví jen to málo, co mu o sobě pověděla sama? A může ji vůbec odsuzovat? Ať to s ní je jak chce, nepochybně nemá kam jít a tak ji přece nemůže vyhnat do noci!

Po jídle se uvelebila na váleňdě. Opřela se zády o stěnu, pokrčila nohy a prohlásila, že si už dlouho tak nepochutnala.

„S chválou to tolik nepřehánějte, Zuzko,“ pousmál se a raději odvrátil hlavu. Pak vstal, ze spížky přinesl láhev červeného, nalil do sklenic, jednu ji podal.

„Na co?“ utrousila.

„Třeba jen na to, že jsme se potkali.“ Usedl vedle ní, cinkl o její sklenku, napil se. Sám si víno neotevřel a Ulrych se pokaždé stavoval autem. Ostatně kamarád byl stejně víc na pivo.

Usrkla a zeptala se: „Jste už dlouho takhle sám?“

„Po pravdě řečeno, tady by se mnou asi vydržela pouze spřízněná duše. Většinu dne prosedím u stroje. Nebo pochoduji od okna ke dveřím. Ale musím mu být na blízku,“ podíval se ke stolu.

„A najednou se tady objevím já...“ zasmála se. Zvedla sklenku, upila a natáhla ruku, aby ji mohla postavit na stolek. Znovu se opřela, zvedla paže, spojila je za hlavou. Pod svetříkem se jí vypjala ňadra, přilákala jeho oči. Doubrava polkl, moc se mu chtělo ty její lákavé tvary pohladit, ale ovládl se.

„Myslete si o mně, co chcete, Zuzko, ale najednou mám pocit, jako bych tu spřízněnou duši měl vedle sebe,“ pronesl po chvíli nahlas.

„Co si to namlouváte?“ Svezla se zády na váleňdu, pootočila k němu hlavu. „Proč je to jenom pocit?“

„Kdybyste aspoň nebyla tak mladá.“ Povzdechl a vzápětí jí zlehka položil dlaň kousek nad koleno. „Tak příšerně a současně sladce mladá,“ přidal a ruku zvolna sunul nahoru. Vyhnul se klínu a když neprotestovala, prsty pronikl pod svetřík. Ani tam se neseťkal se sebenepatrnější známkou odporu. Znejistilo ho to. Zvedl hlavu, zapátral v jejím obličejí. Nepochybně v něm bylo zřetelné napětí. Měla

zavřené oči a zrychleně dýchala. Vyhrnul jí svetřík až nad ňadra, k bližšímu přilípl rty. Zachvěla se.

„Proč mlčíš?“ zatykal jí.

„A co byste chtěl slyšet? Jestli jsem ještě panna? Nebo jestli nejsem nakažená?“ Její slova zněla dost podrážděně, skoro nenávisně.

„Proč jsi najednou zlá? Řekni ne a přestanu.“

„Kdybych byla proti, už bych vám dala facku. A vlastně bych tady ani nebyla.“

„Chápu tvoji nedůvěru, setkali jsme se sotva před dvěma hodinami a já...“

„Co kdybyste už přestal mluvit?“ vyhrkla zajíkávě a dál ležela naprosto bez pohybu, jako by myslela na cosi jiného než on. Po jejím výroku mu trvalo ještě dost dlouho, než se ji odhodlal obnažit i dole. S něžnou dychtivostí zralého muže pohládl její zlatavý klín.

„Jsi nádherná. K zbláznění nádherná,“ šeptal a přitulil se tváří k pevnému dívčímu podbřišku. Když se pak nadzvedl a zbavil se vlastního oblečení, zabreptal: „Chceš mě, vid? Řekni, že mě chceš.“

Odpovědi se nedočkal, ale když se ji chystal zalehnout, jako by se probrala. Vzepřela se dlaněmi proti jeho hrudi a snažila se mu uniknout. Nebyl pro něho problém ji přidržet. Její přemožené, malátné paže klesly, křečovitě zařala prsty do potahu až jí zbělely klouby. Bledá a celá ztuhlá mu ani náznakem nevyšla vstříc. Rozzlobil se. „Copak jsi ze dřeva? Nevíš, co dělat?“

„Přestaňte,“ zakňourala a s odvrácenou hlavou se rozvzlykala.

„Nebreč!“ sykl, ale po chvíli smířlivě přidal: „Asi je to moje vina. Neměl jsem na tebe tolik pospíchat.“

„Když já... Nemůžu za to. Nezlobte se, ale s vámi to nemá vůbec nic společného. Hodně jsem chtěla, ale... Jsem z toho zoufalá. Já si snad něco udělám.“ Podlehla přívalu pláče. Doubrava uvolnil objetí a zvedal se, ale ona se k němu chvatně přimkla a chvěla se jako v panické hrůze. „Zůstaňte. Držte mě. Přinutě mě,“ mumlala jako pomatená a zarývala mu nehty do zad.

„Moc bych si přál, aby ti bylo hezky, ale nedokážu tě znásilnit.“ Pohládl ji po usazené tváři, znovu vzal do náruče. Jako by čekala na tohle gesto, sebevražedně se k němu přitiskla. Kvílivé zaúpění zdusil dlouhým polibkem. Její vzrušení krkolomně narůstalo, až náhle vyvrcholilo. Překřížila paže na jeho krku a lačně přijímala jeho dar.

„Takové to je...“ ozvala se dosud roztřeseným hlasem, jako by si teprve plnými doušky vychutnávala, co prožila. Rozechvělými prsty tápala po jeho prohnutých zádech a vyjadřovala vděčnost i vášnivými polibky. „Připadá mi to, jako bych se podruhé narodila,“ svěřila mu zajíkávě.

„No, sláva. A já už házel flintu do žita,“ zasmál se, ulevilo se mu.

„Zasloužíš si, abys věděl, že...“ zaváhala. „Ne, musím ti to říct, nechci v sobě už nosit ten balvan.“ Opřela si hlavu o jeho rameno a vzlykavě začala vyprávět. Otec od nich odešel, když jí bylo devět, žily s matkou samy. V létě jezdily ke strejdovi na venkov, kde to šlo, pomáhal jim. Maloval obrazy, moc se jí líbily. Jednou strejda prohlásil, že ji namaluje jak jí pánbůh stvořil, ale že o tom nesmí povědět matce. Když se svlékala, připadala si jako spiklenkyně. Pak si myslela, že z toho umře, taková to byla bolest, neviděla pro slzy... Když se kamarádky o pár let později chlubily, co všechno už mají za sebou, rozkřikla se, že ona s mužským nechce nic mít. Smály se jí, pomlouvaly ji, že je lesba, a tak se naštvála a šla s nimi na mejdan, aby jim dokázala, že není. Vypité víno jí dodalo odvahy, nechala se od jednoho kluka svléknout, ale když se pak na ní sápal, praštila ho a utekla. Od té doby se to už nikdy neodvážila zopakovat.

„Kdybych to věděl... Nezlob se, Zuzičko.“ Hladil ji a něžně slíbil slzy, které se jí hrnuly z očí. „Už na to nemysli. Už to přece není pravda,“ šeptal jí do zvlněných vlasů.

Ráno se slastně protáhl do nového dne plného slunce, překulil se na bok a nemohl uvěřit svým očím. Prostor vedle něho byl prázdný. V chatě po Zuzce zbyla pouze prchavá vůně mladého dívčího těla a písemný vzkaz na stole: *Bylo mi líto probudit Tě, když ses ve spánku tak mile usmíval. Nepamatuju, že bych někdy prožila tak kouzelnou noc. Díky, jsem Tvou velkou dlužnicí. Něco si zařídím a když to půjde, ozvu se.*

Pustil ji z hlavy. Za dva dny si koupil při nákupu ve vsi noviny a do očí ho udeřil tučně vytisknutý titulek: *ZAVRAŽDILA SVÉHO STRÝCE?* A pod ním: *Včera navečer byl ve svém ateliéru ve vsi Rázová nalezen celkem úspěšný malíř Jan K. s několika bodnými ranami v hrudi. Přivolaný lékař konstatoval smrt. Policie uvalila na případ přísné embargo, ale nám se z jiných zdrojů podařilo zjistit, že v odpoledních hodinách byla spatřena odcházet z domu osmnáctiletá Z. B., dcera sestry manželky zavražděného, která tam v mladším věku často jezdila na prázdniny. Víme, že po ní policie vyhlásila pátrání. Budeme případ samozřejmě nadále sledovat.*

(Úryvek z připravovaného románu)

Čte knihy od konce. Málokdy se pročte až na začátek.

Spisovatelé nesou za svá díla odpovědnost. Někdo dokonce vinu.

František Uher

NA SLOVÍČKO S PROZAIKEM MILANEM DUŠKEM

Shodou okolností jsem nedávno listoval dílem Jana Skácela a narazil na jeho Malou recenzi na nahou pravdu, v níž říká: „Když pravdu, tak celou a nahou. A z toho neslevíme.“ To bylo v roce 1970, tedy v jiné době, než se na pultech knihkupectví objevil Tvůj hodnotící román „Nahá pravda“ (který byl hodnocen pro odvahu nést na trh vlastní kůži).

Chci tím říci, že každý nakonec máme pravdu svoji. Jaká tedy byla a je ta Tvoje? A jsi ochoten z ní slevovat? Jakým hodnotám v životě a v literatuře vůbec straniš?

Moji pravdou je, neslevovat ze svých zásad, ale musím přiznat, že občas k tomu přece jen došlo, ale vždycky se to stalo ku prospěchu věci – ne k mému prospěchu, alespoň jsem o tom přesvědčen. Fandím poctivosti, pracovitosti, skromnosti, smyslu pro spravedlnost a odvaze, postavit se jakémukoliv zlu. Snad se to promítá i do toho, co píš, nemyslím si, že by život a literatura neměly nic společného.

Jak jsi se k psaní dostal a co bylo pro Tvoji volbu (a je i nadále) rozhodující, a také – proč v psaní pokračuješ?

Mohl bych tvrdit, že tyhle úmysly ve mně dřímaly už od toho spontánního, ale veskrze naivního klukovského výroku, že budu psát, který jsem vyslovil asi v devíti letech pod dojmem rozhovorů, které vedl můj otec s lesním radou a spisovatelem Jaroslavem Hubálkem, bydlel v protějším domku. Lhal bych. Pravdou je, že už tehdy jsem četl, co mi přišlo pod ruku, ale jak roky přibývaly, měl můj život jiné priority. (Mimochodem svůj dluh k Jaroslavu Hubálkovi, jsem vyrovnal až v roce 2006 knížkou S puškou a perem, kterou vydalo v TG-TISKu Městské muzeum v Lanškrouně a uskutečněním rukopisu z jeho pozůstalosti Slunečné údolí, kniha vyšla ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí). K psaní snad později směřovaly mé vzpomínky na delší pobyt na Šumavě, kterou jsem musel opustit ze zdravotních důvodů. Pravděpodobnější je, že o tom rozhodlo období po osmašedesátém roce, kdy jsem se díky razantním změnám v mém životě, začal hlouběji zamýšlet nad samotným smyslem života. Z těch vzpomínek na Šumavu postupně vznikaly krátké prózy. Nejspíš bych toho brzy nechal, kdybych se zvláštní souhrou náhod nedostal do blízkosti Jana Dvořáka, tehdejšího šéfredaktora nakladatelství Kruh v Hradci Králové. V tom období jsem dostal cenu v literární soutěži v Proseči za novelu z války, kterou jsem napsal podle vyprávění svého otce, ale Jan Dvořák zchladil mé jistě pochopitelné nadšení slovy: Pište o tom, co jste zažil. Jan Dvořák mě nasměroval a nesnažil se mě „napravovat“ k obrazu svému. Toho si cením

do dnešních dnů, přestože se už občas pustím dál. A proč pokračuji? Vypovídat o svém vztahu k něčemu, co je mi proti srsti, se zřejmě už nezbavím.

Bezesporu jsi autor mimořádně pracovitý, erudovaný a úspěšný a Tvé jméno se v naší próze nedá přehlédnout. Která Tvoje kniha je Ti nejbližší a proč? Není tajemstvím, že většina z nich nese autobiografické prvky, usnadňuje Ti to psaní, nebo ti to svazuje ruce?

Rozhodně si nemyslím, že bych byl víc, než skutečně jsem, stručně řečeno: držím se při zemi. Nejsem už prostě ten devítiletý kluk, který to pustil z úst, aniž by tušil, co to znamená. Pravdou je, že mnoho toho, co jsem napsal, jsem sám prožil, ale nemám sto životů, dnes se snažím, abych si myslel, že postava, o které píši, jsem já. Všechno, co jsem napsal, je nějak spojeno s mojí osobou a něčím mě drží, ale když už, tak z prvního období Dědictví (Kruh 1982), kterým jsem se vyrovnával se smrtí svého otce a z pozdější doby Nahá pravda (Oftis 2003) a Dočasně slepá spravedlnost (Oftis 2006).

Na co si ze své spisovatelské dráhy nejraději vzpomínáš, čeho si na ní nejvíce ceníš a k čemu Tě psaní vede v životě? Změnil se tvůj názor na literaturu a na úlohu spisovatele v průběhu doby?

Zákonitě bych měl vyjmenovat úspěchy, ale už dávno vím, že těch pár minut slávy mě nikdy k ničemu nevyburcovalo – dnes vás vychvalují, zítra zapomenou. O to více si cením přátelství, která jsem navázal a která prověřil čas. Těší mě, když se ozve čtenář, který se se mnou podělí o dojmy z mé knížky, jsou to lidé, kterým z toho neplyne žádný prospěch, mohou je brát vážně. Z takových dopisů a e-mailů si myslím, že stejně jako dříve jsou lidé, kteří přemýšlí o tom, co si přečtou. Pokud jde o moji produkci o zločinu, nemohu přece chtít, aby se ti, co ho páchají, začali obávat následků a napravili se. To ani náhodou, nevěřím na zázraky.

Na čem nyní pracuješ a co z Tvé dílny můžeme v nejbližší době očekávat?

S podzimem jsem odevzdal do vydavatelství Oftis Drsné hry, jde o čtyři krátké novely, dvě z nich jsem vydal vlastním nákladem pro přátele a známé, ale znovu jsem je přepracoval, knížka by měla vyjít do května 2008. Klub českého pohraničí vydává Mraky nad Zelenou Hůrkou a Nava Plzeň snad vyše v červnu na knihkupecké pulty mé povídky pod názvem Maniak v černé kukle. Už vloni jsem měl v úmyslu začít na románu, který by měl úzký vztah k Šumavě, ale zůstal v poznámkách, k samotnému psaní jsem se dostal až v lednu. Přednost dostal literárně-dramatický maratón a bulletin Kruh, nejsem zvyklý dělat cokoliv jen napůl.

Rozhovor vedeme v čase, kdy se dožíváš významného životního jubilea, které člověka svádí k bilancování uplynulého, a na druhé straně k plánům či předsevzetím. Jak je tomu v Tvém případě?

Nebilancuji. Musím se pousmát tomu, jak jsem v mladším věku říkal: Tohoto jsem už dosáhl a teď mě čeká to a to. Závazná předsevzetí si už nedávám, vřdyt dnes jsem tu a zítra to může být jinak. Všechno vzniká na základě myšlenky a když se mi zdá nějakým způsobem zajímavá, zakousnu se do ní jako – s prominutím – buldok. Ne vždy jsem pochopitelně úspěšný. Buď se ukáže, že jsem se mylil, nebo nevím, co s tím. Ale často už přišlo období, kdy jsem po tom znovu sáhl a povedlo se. Pro dokreslení současného stavu, byly časy, kdy jsem se na sebe zlobil, když jsem za den nenapsal určitý počet stránek, ale dnes se jich s klidem zřeknu, abych mohl například napsat dopis někomu ze svých přátel.

Nejsi sám, kdo je členem Obce spisovatelů a zároveň Unie. Je dobře, že spisovatele nedokáže sjednotit jejich tvorba, a nadále je rozděluje ideologie, minulost a osobní vztahy, a podobně? Jak potom chtějí, aby jejich slovo mělo ve společnosti nějakou váhu a morální kredit?

Nesedím na dvou židlích, jak by se na první pohled mohlo zdát, nemám z toho žádný prospěch ani radost, ale naše společnost takto vykristalizovala. Že má někdo jiný názor, pro mne neznamená, že se k němu otáčím zády. Jsem například ateista, ale toleruji víru jiných v nadpřirozenou bytost, ať už ji nazývají jakkoliv. Ostatně věřím i já, ale na rozdíl od nich v pozemské hodnoty. Věřím i přesto, že jsem se mnohokrát spálil a z optimisty se málem stal pesimista. To prostě přináší život. Nevím, čím to je, ale ať jsem tam či onde, vždycky mívám pocit, že jsem vlastně někde na druhém břehu. Píši „padni komu padni“ a dost často to schytám zprava i zleva. Na rozdíl od jiných si nemyslím, že je to pouze naše česká záležitost, nejspíše v tom budě nějaká člověčí přirozenost.

Na závěr obligátní otázka: Jak vidíš budoucnost VČ. střediska a jeho aktivit, a co bys v té souvislosti doporučil svým mladším kolegům?

Nemohu neocenit, že středisko je dál, než dřív, kdy se jen schůzovalo a povídalo, ale začátky jsou těžké. Mám radost z každého, zvláště mladého zájemce o literaturu a všechno, co se odehrává kolem ní, a chápu, že všichni, kteří se o něco snaží a chtějí svojí tvorbou uspět, jsou zahleděni více či méně do sebe, ale už by to pomalu chtělo začít s obměnou ve výboru i ve vedení oblastí, ve starším věku je člověk jistým způsobem konzervativní, stručně řečeno: budoucnost je v rukou mladých, my jsme prostě něco začali, oni by v tom měli pokračovat.

Děkuji Ti za rozhovor a dovol mi, abych Ti popřál nejen pevné zdraví a hodně radosti z literární práce, ale i mnoho elánu do další náročné a obě-

tavé práce pro Vč. středisko. Za tu dosavadní Ti bezvýhradně patří obdiv
a především náš dík.

Jiří Faltus

IVO HARÁK

.Kterak na T. R. Fielda

(aneb: Tsunami? Tsu na ti!).

Taipan levituje
Taj: Pan Levi tu je?
anebo není
nebo se zelení...
anebo se(že)ní?

sněžení?
zemětřesení?!
ze mě třesení?
z tebe? těšení

až se Tai dotřese
a až Pan otře se
ku svojí potěše
Levi neví
že je levý

(pávi praví:
on jest pravý!)
Levi tu je do Ostravy!

.Pradávné pohřebiště.

tak marný: vítr
jehož prach usedl
strom dohořel, že nevíš
zda a kým zlomený

když není ovoce, je
hlína ovocem?
kdo vrací vůni, kdo
láme slova-

podoben: nejméně sobě
v cizích očích na hladině

patrné ve vězení břehů
jimž vězeň dává jméno

tak marný: vítr
a přece nese
ve vůni hlíny tvar
tvar tváře!

DLOUHOU KLIDNOU PLAVBU

Rodný list je úřední dokument, potvrzující existenci člověka. Nic víc, nic méně. Nelze ho však opomíjet, nelze ho přehlížet, nelze ho nedbat, sluší se vzpomenout. O to víc, když je připomenutí skutečně na místě, když je možno s radostí pohlédnout nejen na krajinu konkrétního života, ale s potěšením zaznamenat utěšenou úrodu, která se vůbec nerodila lehce, nejednou klíčila na lánou bystřinou života nešetrně přeorávaném. Občas čteme různá laudatia. Žel, nejednou trochu připomínají nekrolog, vzbuzující dojem, že ouško hledaje, ztrácíme jehlu. Proto se bráním pokušení napsat laudatio, věnované Milanu Duškovi k životnímu výročí.

Nejnáročnějším uměním je přece umět žít. Žít skromně, pracovitě, čestně a užitečně. Nejen pro sebe, ale také a především pro svět kolem sebe. Tak, jak svoje dny, týdny, měsíce a roky prožíval, prožívá a určitě bude prožívat i nadále Milan Dušek. Prostřednictvím bulletinu mu chlapsky, bez rozvláčných slov, tisknu ruku a blahopřeji, přeji mu všechno, co si přeje sám. Kolegovi „od pera,“ po dlouhá desetiletí kamarádu, s nímž mě svedla právě literatura, dobrému člověku. Obdivuji jeho nesmírný pracovní elán, svědomitý přístup i ochotu obětovat čas a síly nejen vlastní tvorbě, ale i svědomité práci s rukopisy jiných autorů, jejich přípravu ke knižnímu vydání. A v neposlední řadě zasluhuje pozornost a poděkování úsilí, s nímž připravuje bulletin Kruh, hledá autory, poskytuje prostor tvůrcům různých žánrů a různého věku. Za sebe a za všechny, kteří se sdružili na téže literární palubě přeji Milanu Duškovi příznivý vítr do plachtoví, dlouhou, klidnou a spokojenou plavbu životem i literárními vodami.

František Uher

SOUKROMÁ MISIE

Zdeněk Bažant

„Ne, hoši, to si opravdu nemyslím.“

Kdoví, proč se mě na to ptali. Snad na mně bylo vidět, že jejich rozhovor sleduji se zájmem, snad opravdu potřebovali někoho, kdo by je rozsoudil. Já v jejich věku bych se na dospělého s něčím podobným nikdy neobrátil. Já v jejich věku – kolik od té doby uplynulo let? Dvacet?

Už když jsem vylézal z vody, když jsem capal po schůdcích na hráz a pokládal se na deku pár kroků od nich, jsem vnímal jejich spor. Šlo o jakéhosi kluka, který měl nechat holku, co s ním čekala dítě. Uši mi v tu ránu povyrostly.

„Nejseš vůl? Za rok pude na vojnu a vona mu tu bude zahejbat s jinejma.“

„Jak to můžeš vědět?“

„Nebud' blbej, přece bez toho nevydrží dva roky.“

„No dobře, ale jak vona k tomu přijde, aby teď zůstala s malým sama?“

„A jak k tomu přijde von, když sebou bude mlátit na cvičáku a vona si tu bude užívat s jiným? No počkej, to bys moh' potom klidně říct, že měl pravdu ten starej Cikán, co zmlátil kluka než ho poslal pro pivo, aby až cestou rozbije džbáněk, už nebylo pozdě, jak nám říkal děda.“

„No tos to pěkně přitáh za pačesy. Já vím akorát, že chlap nemá bejt vůl, to je to celý.“

Kluk v zelených plavkách, který se zastával budoucí maminky, se naklonil k druhým dvěma a něco jim pošeptal. Mé tmavé brýle mi umožňují předstírat nezájem, ale oči mám vytočené doprava, až to bolí ve spojivkách. Slyším tlumené:

„Ty, tys na to přeci přišel.“ Zástance děvčete v nesnázích se vrtí, dvakrát polkne, olízne si rty, ale do oslovování neznámého mužského se mu zjevně nechce. „Tak dělej,“ slyším šeptat. Protáhnu se, kouknu se na hodinky. Takhle na vás, hošánkové, budete sebou muset mrsknout.

„No tak, dyk vo nic nejde!“

„Prosím vás, pane, mohli bysme se vás na něco zeptat?“

„Klidně, hoši, jen jestli to budu vědět. Já už do školy dvacet roků nechodím.“

„To neva, nám de jen vo váš názor.“

„Názor na co?“

„No, my sme tájdle s klukama mluvili vo jedný holce, teda spíš vo jednom klukovi, co s ní chodí, teda vlastně spíš chodil. My bysme chtěli, abyste nám řek', jestli udál dobře, když se na ni vybod' .“

„Tedy když mu řekla, že s ním čeká malý, tos zapomněl říct' .“

„No jo, počkej, ale tys neřek, že ten kluk má před vojnu.“

„Jo, to je fakt. Tak teda ten kluk je stejně starej s ní, je mu necelejch vosumnáct, takže by mu museli stejně rok kupovat.“

„Kupovat? Já bych mu dal pár roků grátis.“ Můj předstíraný únik je ještě víc rozdychtí.

„Ne, fakt, Franta říká, že to nemá cveka, že si eště nic neužil a že by mu stejně, až bude na vojně, zahejbala.“

„On ji zná?“

„No ne, ale takový sou všecy. Náš táta říká, že ženský se vod sebe lišej jednou tisícinou milimetru.“

„Kamaráde, nebudu ti lhát. Jsou takové i onaké. Najdou se mezi nimi ženské, které dokážou čekat na tátu svých dětí třeba tři roky koncentráku.“

Teď jsi to trochu přehnal. Co to těm klukům vykládáš? Historky z doby, kdy člověk dokázal svému přesvědčení obětovat ne pár stovek měsíčního platu, ale třeba i vlastní život? Jak je to vlastně dlouho od heydrichiády? A co všechno se mezitím změnilo? Jenomže co jim mám potom říct? Že jejich jistotu dokáže rozšmelcovat kdejaká podniková oslava nebo lázně?

„Hoši, já samozřejmě neznám ani to děvče ani toho hochu, ale jedno vám povím: je mi už přes čtyřicet. Za ta léta jsem poznal, že sice být podveden víc bolí než někoho podvést sám, ale ve svých důsledcích to vyjde nastejno. Vždycky tu bude někdo, kdo to odskáče. Čistě z lidského hlediska, jestli se mají ti dva rádi a jestli ten hoch ví, že je to hodná holka, tak by si ji měl vzít. A pokud jde o to užívání, někteří to takhle brali. Je fakt, že se jim kolikrát dohromady nic nestalo, ale většinou nadělali sobě i jiným ze života střepy. Ono se za všechno platí, hoši. A to nejhorší, co člověka může potkat, je mít špatné svědomí. Vidět třeba z povzdálí, jak někdo, koho jsme měli rádi, je nešťastný naší vinou.“

„No tak vidíš, vole, dyk sem ti to říkal.“

„No co, dyk já neříkal, že ne.“

„Hoši, nechte to na nich. Ostatně do toho při jejich věku mají co mluvit jejich rodiče. Pokud jde o mě, já se jdu smočit.“

Snad jsem to časově zvládl. Ještě pár vět a už to mohlo být kázání. Zvedám se a jdu pomalu k zátočince. Mám dojem, že voda zasyčí, až do ní strčím palec u nohy. Nezasyčela. Je mi dobře. Ještě týden nicnedělání. Týden u mě nezazvoní budík. Nohy mi kloužou po kamení hráze. Z téhle strany mě neuvidí a když si dám pozor, tak ani neuslyší. Třeba ještě rozebírají situaci těch dvou.

„No to jste si vybrali pěkného rádce. Jestlipak se vám pochlubil, že je dvakrát rozvedenej?“

Hlas je cítit pivem. Pivem a pohrdáním.

„A víte, že se ten blbec jednou věšel? Tomu tak věřit, keců má tři prdele, ale pořádně se postarat o vlastní dítě nedoved’.“

Krouť se mi žaludek. Chci vyskočit a spustit na toho darebáka svou obhajobu: co vy víte... Ne, nevyskočím. Vyslechnu si všecko.

„Tenhleten rapl u nás zpíval v kostele. My z něj měli dycky srandu. Jenomže takový sou nejhorší. My mu u nás v hospodě neřekli jinak než kazatel. Blbej je jak troky, ale poučovat, to von dycky doved’.“

A je to! Všecko, co jsem těm klukům pověděl, je rázem bez ceny. Vyslovil to obecní blázen, rapl, pánbíčkář a sobec. Proč se to stalo? Jak se ten chlap dostal do téhle vesnice? Co tu dělá? Jaká je to spravedlnost, když se člověku rozsype před očima to, co zdánlivě získal, a to jen proto, že jel kolem na kole nějaký ožrala? Stojím jako na pranýři. Hanba mě obalila jako vatu. Nemohu ji ze sebe strhnout, lpí na kůži. Čím jsem si to zasloužil? Čím? A tu mě náhle překvapí vzpomínka stará jako půlka mého života: Londýn, Battersea Park, katolický farář...

Má dovolená se chýlila ke konci. Coural jsem Londýnem cestou do Charlieova krámku. Stal jsem se svědkem zvláštní podívané. Uprostřed chumlu čumilů stál na štaflíčkách tlustoučký, upocený farářiček jako vystřižený z Raise. Žádná moderní rozhalenka, jak je teď zvykem, ale kolárek a černá sutana až na paty. Stál, křičel něco a lilo z něj v tom červenovém horku jak z pivovarského koně. Angličané, kteří jsou na katolíky odjakživa vysazení, se mu smáli, posuňky dávali najevo nesouhlas, jízlivými poznámkami torpédovali jeho snahu apelovat na jejich rozum, city, svědomí, na kdeco. A tu se ve mně probudil diskutér. Dostal jsem strašnou chuť se před těmi kolem vytáhnout se svou znalostí Bible, se svou slušnou znalostí náboženské terminologie získané studiem náboženského časopisu „The Plain Truth“. Zvedl jsem ruku...

„Jak to přijde, ctihodnosti, že Kristus slibuje lotru po pravici „ještě dnes budeš se mnou v ráji“, když nás Písmo učí, že poté, co zemřel, teprve třetí den vstal z mrtvých. Tady něco nehraje!“

V davu to zahučelo. Ozval se řehot. „Ten ti to dal co?“ Chechtají se skoro všichni. Cítím několikeré plácnutí po ramenou. A najednou se opojný pocit sebeuspokojení nad vlastní schopností mění v ošklivost. Přidal jsem se k většině, která týrala tohohle uštvaného osamělce jenom proto, abych se vytáhl. Byl jsem jeden z mnoha, držel jsem s nimi v téhleté ohavné hře na kočku a myš partu.

„How about having a glass of Scotch, son?“

„Not in these heavy hots, thank you“...

Ani pomyšlení na nějakou skotskou. Bylo by to jako třicet stříbrných za zradu, za to, že jsem tuhle čeládku bavil na účet toho dona Quijota vystaveného posměškům. Pryč odtud! Periferním pohledem sleduji, jak se farář snaží vysvětlit, jak gestikuluje, jak mu námahou na krku nabíhají žíly. Don Quijoto. A já jsem mu podrazil nohu...

...

„Tak ahoj, kluci. A kdyby sem zas ten rapl přišel, tak ho pošlete někam – no, dyk víte kam, abyste si nemysleli, že sem sprosták.“

Jdu na deku. Kluci mlčí. Slunce pálí. Jsem sám...

JAN KRATOCHVÍL

Ještě nezemřela láska

Potom že nechodí
večerní stezkou touha
v kabátě z naděje

Pokorně se skloň -
zář padá dolů
mlčící výškou nebe

Otevři očima pro krásu
klec samoty
a jen jediné slovo
pošli do změti času

vždyť ještě nezemřela
Láska

Něčí stopy v blátě

Slepí lidé chodí deštěm
rozpačití uplakanými chodníky
a šlapou do bláta
svůj spěch

Tak trochu slz a trochu soli
trochu vlhka na kůži
a něčeho
co bolí steskem kapek –
večerní déšť je vždycky smutný

Jenom moje kroky jdou
vedle tvých stop
abych tě snáze poznal
až bude zítra svítit slunce

Ruce

..... a kdosi přišel

V tu chvíli
zachvěl se vzduch v pokoji
záhyby záclon
z temných koutů procitla slova
a nesčíslnost pohybů
přiřplula ohnivým vírem
čekaných dotyků

Touha spustila se ze stropu
jako vlna horka a zimy
a kdosi
dosud neviděný
vzal na sebe celou tíhu
myšlenek a nadějí

A potom
setkaly se ruce
jako němé přivítání lásky

VEŘEJNÉ DŮVĚRNOSTI JIŘÍHO FALTUSE

Dobré myšlenky nás většinou míjejí jako tažní ptáci, později se je marně snažíme evokovat. Nad sbírkou „Metafóristmů“ (jak zní podtitul) Jiřího Faltuse, nazvanou **VEŘEJNÉ DŮVĚRNOSTI**, zmocňuje se čtenáře příjemný pocit, že to za něj udělal někdo jiný a odvedl náramně dobrou práci. Tu vtipně, tu hravě, tu s moudrým nadhledem zaznamenal postřeh, který jako kdyby byl šitý na míru každému z nás, zmapovával jeho problémy, starosti i radosti, klady i zápory kolem nás i v nás. Jinde zase okouzlí hra se slovy, která v plné šíři dokazuje bohatost naší mateřštiny, její košatost i cennou schopnost krátkého, střídmeho vystižení myšlenky. Právě v jazykové úspornosti a schopnosti najít adekvátní pojem, to nejvhodnější slovo, spočívá Faltusova tvůrčí osobitost. A budme spravedliví, středem jeho zájmu není jen člověk lidský jako takový. Jiří Faltus dokáže bystře zaútočit na mravy (či spíše nemravy) veřejné, přesně vystihnout kocourkovštinu v našem každodenním klání se životem, šikovně mířeným šípem jemného humoru (neboť pregnantní osočování, potažmo přímo hrubé napadání vskutku není Faltusovi vlastní), zasáhnout kocourkovské radní. Uvedme dva příklady:

U politiků k žádnému střetu zájmů nedochází, všechno, co dělají, dělají především pro sebe... A druhý příklad: Spíše než žebříčky popularity politiků by mě zajímala jejich cena na burze... Zůstává na čtenáři, aby si domyslel její (mnohdy nulovou) hodnotu. Buďme však objektivní, ani na politickém oraništi nelze házet všechny hospodáře do jednoho pytle. Jenže těm dobrým hospodářům není třeba věnovat ostří vtipu. Faltusovou předností je schopnost citlivého zobecňování, aniž by nastavoval nohu, aniž by zesměšňoval a hanlivě tupil, aniž by přestal být třeba jen na okamžik graciézním džentlmenem českého aforismu.

Síla Faltusových úsporně formulovaných myšlenek však vězí zejména v tendenci zobecňování všedních událostí, postřehů a nápadů. Jak výstižně nám zní Faltusův výrok v časech, kdy jsme hrubě zamořováni směšnými či fatálně trapnými výroky vlivných, tlachy účastníků různých televizních besed, kulatých stolů a podobných ohlupovacích programů: Aforismy nejsou v módě, svět patří kecalům... Síla Faltusova slova však spočívá zejména ve schopnosti vtipně, průzračně a emotivně vyjádřit zajímavé postřehy z našeho každodenního života, vroubeného rozličnými mantinely. Tady stále platí, že dobrý vtip vydá za stovku slavnostních projevů. A co jiného je aforismus, než konkrétní, sdělné torzo vtipu? Radí-li nám Faltus „nedělejte ze sebe hlupáka, berete tím šanci druhým“, nepromlouvá nám tak trochu do svědomí? Faltus ovšem není karatel ani kazatel, planě nemudruje, nementoruje, neboť (jak se dočteme) i o kámen moudrosti se dá zakopnout.

Aforismus (stejně jako vtip) nám někdy uvízne v paměti. Jda ulicí kolem autobusové zastávky, neubráníl jsem se zasmání, když se mi vybavilo Faltusovo: Na zastávce marně čekal na znamení. I když na něj všichni řidiči projíždějících autobusů troubili... Usmíval jsem se a kolemjdoucí tím bezděčně přiměl k úsměvu. Pohnula by mne k tomu kopa úvodníků nebo třeba jen jeden jediný slavnostní projev? Takže: Díky, Jiří!

Nelze zapomenout další přednost Veřejných důvěrností, kterou jsou Faltusovy kresby. Originální, precizní a zdánlivě jednoduché, nutící k zamyšlení. Podstata jejich vtipu není vždy zřejmá na první pohled, o to působivější je výsledný dojem. Kniha připomínající volební urnu (nebo kasičku?) s nápísem Sběrka zákonů na chudé, stejně jako železniční trať rozpůlená středovou silniční čarou, jsou důkazem Faltusovy kreslířské invence. Přál bych si, abychom se záhy mohli potěšit samostatnou knížkou Faltusových kreseb. Bez nadsázky náleží k tomu nejkvalitnějšímu, co současný inteligentní český kreslený humor nabízí.

Na závěr pro úplnost ještě orientační údaje. Sběrku aforismů Veřejné důvěrnosti vydalo v roce 2007 nakladatelství Alfa-Omega. Rád ji doporučuji každému, kdo má smysl pro humor a s úsměvem dokáže vidět i sebe samého na odvrácené straně mince.

František Uher

HOSTÉ KRUHU 11

ANTONI MATUSZKIEWICZ

Spíše než paměť
osamělost krásy
v už dávno liduprázdné
dolině srdce

***

Před stoletími položené kameny
vzrušeně tudy procházíš
jako kostelem jako básněmi

***

Zastavuji se v běhu
před bouří abych vyfotil
kvetoucí jabloň nad ruinami
zbořeného domu

KAZIMIERZ BURNAT

Zkouška

(Mamince)

Proniknutá chladem
trváš v předpokoji nebe
navždy spletené ruce
ztišená bolest

na chvilku oživíš oblohu
příslibem Shledání
cítím na odchodu
do pološera

***

Odstěhovala ses
a bosa stoupáš po snech

na kraji probuzení
jiný svět

cizí horizont

***

Slyším bití

ani srdce
ani zvony

stále tišší

Básně přeložila Věra Kopecká.

ANTONI MATUSZKIEWICZ (narozen 1945 ve Lvově) žil ve Swidnici, vystudoval historii a muzejnictví, působil v kulturních institucích. Nyní žije ve Starém Gieraltově, vydal řadu básnických sbírek a divadelních her, publikuje v antologiích a časopisech.

KAZIMIERZ BURNAT (narozen 1943 ve Štěpanovicích nad Dunajcem) žije od roku 1968 ve Wroclavi, kde vystudoval práva na Wroclavské univerzitě, organizaci a řízení a na Obchodní akademii zahraniční obchod. Nyní působí jako publicista, redaktor a vydavatel. Vydal několik básnických sbírek a je členem Svazu polských spisovatelů.

GUMA

Blanka Kostřicová

Teprve v deseti letech se poněkud dozvěděla, jak se ocitají na světě děti; bylo to pro ni už málo důležité, protože jí už to mohlo být fuk, v deseti je na sourozence už přece pozdě, je beznadějně... no, fuj, ani se to nechce vyslovit, zní to jako licoměrné pohlazení: jedináček!

A koneckonců jí bylo i předtím fuk, kde rodiče seženou toho bráchu, o kterého je odjakživa mořila... v krajním případě by snad mohla být i ségra, třeba by byla

po ní – Indián, detektiv, plavčík na moři, mušketýr a fotbalista... ale třeba taky ne, a lákalo jí pomýšlení, že někdo by po ní vyžadoval, aby si hrála na princeznu anebo na maminku a tatínka... Na maminku a tatínka, to tedy opravdu ne, nikdy; neuměla to nějak a otravovalo ji to strašně; a jak přijde dítě na svět? Starost dospělých. Má svých dost.

Například s jedenáctým světlemodrým bobříkem síly, toho snad neuloví, ačkoli přepere všechny kluky ve třídě kromě vazby Tondy Havlíka, ale tři shyby neudělá nikdy, ani jeden, ne a ne... Ale jinak už má na rukávu skautské košile našito všech ostatních dvanáct knoflíků, v barvách všech ostatních dvanácti bobříků, včetně třináctého bílého bobříka ušlechtilosti, který zavazuje k doživotní „slušné mluvě“, pravdomluvnosti a vůbec k ušlechtilému chování, a poruší-li člověk kdykoli v životě jeho pravidla, bobřík ztrácí platnost a je třeba začít s jeho lovem znovu, znovu se třicet dní chovat ušlechtilé, přišít si knoflík, a pak už takto navždy – anebo knoflík zase odpárat.

Skaut byl loni znouzakázán, a tak si aspoň na košili našívá barevné knoflíky a chodí v ní na výpravy do lesa sama anebo s kamarády; je plna těch Foglarových dobrodružných a čistých chlapeckých příběhů, které k ní přišly před pár lety, hned po světě vodních paní, tří zakletých psů a statečných mládenců na bujných ořích, při jejichž cvalu se zem otřásala a stromy se ohýbaly... A nudí ji a otravují dívčí románky, v nichž pitomé holčičky si dělají starosti, na které stejně ještě nestačí a které pak mohou mít celý dospělý život...

Ve třicítce se ovšemže už dobře vyznala ve starostech dospělých, a přece v ní zůstal bratr Jestřáb se vším všudy, a tak snad i proto, když četla v próze mladé autorky: „Znáte ten vtíp? Indián má tři děti. První, syn, se jmenuje Sluneční Paprsek, druhé, dcera, Bílá Luna. A jakpak se jmenuje to třetí? Prasklá guma.“, nedocházelo jí pořád to jméno třetího dítěte, ne a ne, prasklá guma tak leda u spodního prádla, to ale nedává smysl, ne a ne...

A pak si vyšla jednou do lesa, pořád ve staré skautské košili; nebylo ji vidět pod jejím dospělým oděvem – pod kůží je vrostlá ta košile s barevnými knoflíky, jedenáctý světlemodrý pořád chybí a bílý se čas od času páře, za poslední nitečku visí... Ale jindy to zase přišije pevně, tak že by to neutrhla ani zběsilý oficír rvoucí vojínovu blůzu... Neurvali jí ho nikdy oficíři, aspoň ta nitečka vždycky zůstala – nejspíš proto, že šhubali moc slabě, kdo ví...

A snad i Jestřáb by uznal, že „aťsi třeba i lžeme, ...tak se nakonec prolžeme k pravdě, protože jdeme po ušlechtilé cestě...“ – jak praví Fjodor Michajlovič, jehož příběhů je plna teď... A snad i Jestřáb by mohl uznat, že z hlediska vyššího principu mravního lež marxistovi není prohrškem... A že nešlo dost dobře říkat v osmdesátých letech, že už mě ty komouši tak strašlivě – třeba štvou nebo snad vaděj nebo míchaj... to nešlo, to bylo sémanticky nesprávné, neadekvátní... A nadávky jako hajzl, vůl či kráva, ty jistě ještě slušněmluvné jsou...

Takhle nafukovací, gumová pravidla si člověk vymýšlí a přijímá, když dospěje v tomto světě, protože jinak... by nemohl jít po ušlechtilé cestě. – Jenomže guma může někdy prasknout a přihodí se nechtěné...

Šla tedy v těch svých bezmála Kristových letech lesem, údolím potoka, po jí dosud neznámé pěšince, a došla na krásné místečko: Huňatý travnatý plácek obrostlý hradbou lesů, na jedné straně prudká stráž a nad ní tmavorůžové slunce v západu – večerní červánky; na straně protější průzračný potok a kapradí; kamenitá stezička pokračující údolím dál... Sem bude občas chodit cvičit a číst si a přemýšlet, někoho ze svých přátel sem vezme na kus debaty... Prohlédla si ještě jednou důkladně to krásné místečko, tak krásné, že na něm – teprve teď si všimla – ležel použitý prezervativ.

Nojo. Došlo jí, konečně, a zastyděla se za svou tupost strašlivě, až se zem zatřásla a stromy se ohýbaly.

(Povídka ze sbírky Třebovské povídky, která v závěru roku 2007 vyšla v TG TISKu Lanškroun)

JIŘÍ FALTUS

Kampak, ježku?

- Kampak, ježku,
kampak, kam?

- Nezdržuj,

když pospíchám!

Nesu jehlu,
čeká na ni švadlena,
schová si ji
do sena.

Radostné setkání

Potká hada had,
uhnout z cesty nemohou.

- Já jsem slepýš,
ty užovka nejspíše.

Že tě vidím, jsem moc rád,
jak se mi tu po břiše
plazíš u nohou.

(z rukopisu)

POETICKÁ DUHA

(nad čtyřmi novými básnickými knihami)

I stane se, že zalistujeme v básnických knihách autorů člověku známých a blízkých. Básnický, lidský... Ono je to v podstatě totéž, jedno automaticky navozuje

druhé. Každý z autorů, do jejichž básnické dílny nahlédneme, by si zasluhoval samostatný medailon, ale bulletin Kruh je prostorově omezený, nelze ho nafukovat jako balónek (každá stránka něco stojí), přibližovat tvorbu autorů sdružených kolem Střediska je jistě potřebné, recenze by však neměly omezovat ukázky nové tvorby stále početnější členské základny. Proto se zkusme zahledět do poetické duhy, disponující třemi barvami.

Subtilní poezie **Věry Kopecké** nehýří barvami jako paví pero, inklinuje spíš k pastelovým odstínům. Sbíрка **VYBÍRÁNÍ KAMENŮ** to jenom potvrzuje. Kopecká je nesmírně pilná autorka i překladatelka, zmíněná sbírka je podle mých pramenů třináctá a navazuje na předcházející jako průzračný pramínek, vtékající do širšího proudu. Udržuje nejen linii autorčiny tvorby, ale navzdory poměrné rozsáhlosti i úroveň. Píše „*verš kulhá a stárne//kde vzít//když vandalové// světu vládnou...*“ Kopecká ovšem má kde brát a verš jí nekulhá, čerán její inspirace je bohatý a třebaže ve Vybírání kamenů zní ne jeden tón snad až osudově skepticky (Bezsná, Úsvit, Jako kámen), dokáže nahlédnout i vřelejším, vzdorovitým a nesmířeným pohledem, dokazujícím věcný přístup, vědomí, že není tak zle. Aby nemohlo být hůř, aby nemohlo být lépe, a možná podvědomě tuší, že se nic moc nezmění. Uvedme Letní večer, Předjaří. Kopecká ví, co chce psát, umí čtenáře oslovit, rozumíme jejím zamyšlením, stesku i lítosti, pocitu marnosti i úzkým uličkám životních cest, jakož i mlhám, v nichž „*samota roste jak houby po dešti.*“ Ve Věře Kopecké má východočeský literární lán básnířku osobitou a zajisté nepřehlédnutelnou.

Z jiného kadlubu vyvěrá poezie **Blanky Hrdinové**. Po sbírce Jsem už taková (2006) potěšila čtenáře sbírkou **JÁ TĚ RÁDA** (2007), obě z nakladatelství Alfa-Omega. Hrdinová je básnířkou jasných barev, úsměvu, laskavosti a vřelého vztahu k okolí a celému světu. Z její poezie zpívají skrývanci na mezích, není to však laciný, planý optimismus. „*Já už nevěřím//city a kufrý dávám ke dveřím//je dáno jenom některým//někdo má oheň//někdo dým.*“ Mnohé verše jsou až aforisticky strohé, ale nadměru výmluvné a výstižné, za všechny uvedme Mé pokušení, Květinová či Sázka. Když se pokusíme dobrat podstaty poezie Blanky Hrdinové, nacházíme ji v závěru sbírky: „*Filozofické otázky//vyřeší procházky//celá filozofie“ je v tom... že člověk žije.*“ Možná je to zjednodušený pohled na svět, ale nesporně originální. Málo optimismu nás obklopuje v pouti každodenní, stejně je tomu s literaturou, važme si tedy poezie, která neukazuje cestu z obecného marasmu (to bychom chtěli na poezii jako takové přespříliš), ale nahlíží na svět a život jako na atributy s kladnými hodnotami, v nichž může být hezky.

Zcela z jiných literárních luhů a hájů přišly dvě půvabné sbírky poezie **Jiřího Faltuse**, určené dětským čtenářům. Faltus náleží v této oblasti tvorby ke špičkám české literatury a potvrzují to tituly **S PAPOUŠKEM A LIŠKOU LISTUJEME KNÍŽKOU** a **NENÍ STRÁNKY BEZ HÁDANKY**. Obě vydalo v závěru

roku 2007 nakladatelství KMa, vybavilo je lákavou barevností a u obou titulů přílehlavými, poutavými ilustracemi Lucie Třešňákové a snad až čítankovými kresbami Jana Severy. Což není míněno jako mínus. Obě knížky již na pohled nutí vzít je do ruky, vypadají tak, jak by všechny knihy pro děti vypadat měly – přitažlivě. Největší předností titulů jsou ovšem Faltusovy verše, jakoby plaché a skromně glosující, ale okouzující svěžími nápady, vtípem, neomšelými rýmy, které mají daleko k laciným říkánkám. Neobyčejně originální je kniha hádanek a právě v tom směru jsou Severovy ilustrace správně koncipované a tuze sdělné i pro nejmenší čtenáře, ba i pro ještě menší (zatím) nečtenáře. Jenže právě v tom spočívá jedna z předností obou knih. Jsou schopné podnítit zájem o četbu, o knihu jako takovou. Nebo aspoň o dětské časopisy, které ovšem v současnosti tuto funkci plní značně sporadicky, tak trochu si pod sebou podřezávají větev, připojováním cédéček a jiných dárků eliminují možnost nahlédnutí, neúnosně zvyšují cenu, odrazují a možná ztrácejí čtenáře. Ale to jsme nabrali maličko kalné víno z jiného soudku.

Když vyhlédnu z okna (je konec roku), vidím to, co čtu ve Faltusově básničce:
//Poletuje bílé peří, //kolem oken, kolem dveří, //zjara možná roztaje. //Zima přišla do kraje.// Venku skutečně sněží a také mráz si přihřívá vlastní polívčičku, ale nad knížkami Věry Kopecké, Blanky Hrdinové a Jiřího Faltuse je dobře, ze všech vyvěrá lidské teplo.

František Uher

BLANKA HRDINOVÁ

Květinová

Přemýšlím, jak mít k ránu
svěží barvu tulipánu,
žiji jaksí v poklusu,
a tak mám barvu kaktusu.

Volání dále

Kdo na věž nevystoupal,
nevyšel nikdy ze dveří,
ráno se v moři nevykoupal,
na volání dále nevěří.

Vzkaz panu Hajnému

Máte mé snění na svědomí,
pro příští noci a dny,
máte dar sáhnout za svědomí,
v obloze malovat sny.

Slzy ve vínu

Rozsviňte pouliční lampy,
ať nemám srdce ve stínu,
jen tma nábrežní kampy
topí hvězdy a slzy ve vínu.

(ze sbírky Já tě ráda)

ODRAZ NAŠEHO ŽIVOTA

Když v roce 2006 vyšla první kniha Ivy Tajovské *Jepičí hvězdy*, spisovatel Fran-tišek Uher o ní v recenzi „Laskavá spisovatelka, laskavá kniha“ napsal: *autorka s pozoruhodným nábojem, širokým záběrem, působivostí a nezměrnou laskavostí překročila rámeček běžné produkce a slušelo by se poznamenat, že prohlášení, že jde o prvotinu má k Jepičím hvězdám daleko jako Bospor k Panamskému průplavu.*

Se vším, čím tuto nevšední knihu vyzdvihoval, jsem souhlasil.

Ve druhé polovině roku 2007 **Iva Tajovská** z Pardubic vydala v nakladatelství Erika Praha svoji druhou knihu **MATKY MATEK**. Je v pevné vazbě, rozsahem 194 stránek.

Román začíná ve vánočním čase, kdy se v zasněžené krajině ozvou výstřely. Zoufalý otec, který už neví, jak svoji situaci vyřešit, zastřelí milovanou, těžce nemocnou dceru. Příběh je v podstatě sestaven z výpovědí osob, které si autorka zvolila k tomu, aby nám vypověděla svůj názor na smysl života. Pozoruhodné jsou zvláště ty pasáže, které dokumentují, že ne vždy je snadné přijímat či odmítat životní zkušenosti, které předávají matky svým dcerám – zákonitě budoucím matkám.

Z hlediska běžné lidské morálky je to místy až krutá výpověď, ale jedním dechem je však třeba dodat, že současně s pravdivostí (jsou mezi námi tací a zřejmě jich nebude zanedbatelně málo) autorka i přesto o nich píše s pochopením pro lidskou slabost, s nevšedním citem a místy až téměř něžně. A to není v tomhle žánru až tak obvyklé. Mohlo by se namítnout, že nepřináší nic moc nového a objevného, že se tohle dělo a děje neustále, ale skláním se před její odvahou správně pojmenovat všechny tyto jevy, před její neutuchající snahou nenásilně pátrat po příčině těchto nelidskostí, a tato skutečnost ji výrazně odlišuje od mnoha próz, jež tyto záležitosti sice ventilují, ale jen povrchně a víceméně jen v rámci jakéhosi koloritu příběhu, jenž směřuje jinam, snad proto, aby jejich autoři ohromili tím, jak jsou hlubokomyslní. Autorčin ponor do života jejích postav je natolik průkazný, že i v těch převážně negativních postavách nalézá třeba i střípky něčeho, co bezesporu svědčí o tom, že by snad ani takovými nemuseli být, kdyby... A to je to kdyby!

Z příběhu Ivy Tajovské vyčteme všechno, co „zapracovalo“ k tomu, že ti její lidé jsou takoví, jací jsou. Je možné konstatovat, že autorka svým postavám strhla masku stylem „padni komu padni“. Domnívám se, že ku prospěchu své druhé knihy. Je čtivá, má v sobě to správné napětí, působí na čtenáře jaksi vícevrstevně, nutí k zamyšlení. Citlivý čtenář se neubrání, aby nezapátral i ve vlastním nitru. Doufejme, že si při této příležitosti položí i otázku: Nejsem i já někdy takový?

Věřím, že to učiní!

Milan Dušek

NEŽ

Luboš Huml

Než roztají jak vločka sněhu
než rozplynu se v modři dálky
chci upíjet dlouze tvoji něhu
jak sklenici plnou minerálky

Než dozpívám a země pustá
mou láskou se znovu zúrodní
nešetři pro mne svoje ústa
i křehkou krásu našich dní

Mé písňě rozhod' do strání
jako hrst zralých žaludů
Ať za mne je zpívají skřivani
i potom až tady již nebudu

VERŠE JAKO HVĚZDY ZA OKNY

Na úvod bych řekl, že těžiště literární tvorby Františka Uhra se po knižním vydání aforismů a poezie pro dospělé čtenáře nikam nepřesunulo, ani nevychýlilo, je stále tam, kam jej autor kdysi umístil a kde jej čas dostatečně prověřil. A tím, že neustále rozšiřuje svůj tvůrčí záběr, jenom potvrzuje a násobí sílu svého talentu a odolnost jeho kořenů. Tím zároveň překvapuje – i nepřekvapuje, což se u silných autorských osobností dá očekávat.

Nepřekvapuje proto, že, dá-li se to tak říci, témata, myšlenky, slova či způsob vyjadřování vůbec, nesly v sobě vždy jakési jednotící znaky, a to především punc plného zaujetí, jazykovou kulturu, radost z tvoření, kladný vztah k životu, sympatie a stranění všemu, co v člověku musí zůstat vždy lidského.

Básník se ptá: Také „oči ve tmě“? – „Nevím, možná. / Kdo to pozná...“ A sám si v básničce Úplněk i odpovídá: „Pod obočím / klopí oči. / To se stydí / lidí.“

Sbírka **OČI VE TMĚ** (Alfa-Omega, 2007, ilustrace Věra Martinková) hledí ze tmy do světla dětskýma očima, proto věci kolem nás jsou nasvíceny veselými barvami, s rytmickou hravostí a laskavostí lidových říkadel. Verše převážně krátké a průzračné nejen, že bezprostředně dokáží vyvolat žádanou představu, názorně popsat výchozí situaci, naladit čtenáře na příjem a zasadit děj do odpovídající atmosféry, také ale básničku vzápětí ukončit „ladovským obrázkem“ (např. Čapí učení, Psi, Čtenář, Myší třída), případně nadsázkou nebo modernějším nonsensem

(První mráz, Psí škola, Rukavice). Nebo prostě průhledným básnickým záměrem (Cvičení, Kdo se bojí).

Nepřekvapuje, že mnoho čísel sbírky je o škole, což jsem osobně přijal s plným pochopením, aniž bych se cítil čtením tohoto dílka pro děti pošramocen na své dospělácké důstojnosti. A jsem jen rád, že mě autor do oné školy „ráno vezme“ a já tak budu moci znovu nahlédnout do ráje, který jsme mnozí nejen už ztratili, ale nedokážeme k jeho objevení dnešními dětmi pomoci často ani otevřením hřejivých stránek poezie. Natož pak samotných dveří.

Přesto věřím, že až si Uhrovu sbírku přečtete, přijdete také. Pak si všichni o hvězdách za okny řekneme ještě o trošičku víc.

Jiří Faltus

OTISK

Alena Kordíková

Štětce táhnu po bílých polích.
Beránek s rounem krvavým
se zachytil v tenatech křoví.
Nad brambořiště stoupá dým.

Do hnědi přiodívá pole
ustupující sněh.
Beránek spinká ve stodole
mých dlaní hladových.

Krajina žvatlá první slůvka.
/Ještě panenská – nemá jméno/.
Posedlost tvořit dál mě nutká
k všemu co není zobrazeno.

Tak zběsile í přímočaře
rodí se první věta.
Vytváří otisk na obraze.
Otisk božího světa.

PRAVDĚPODOBNÉ SETKÁNÍ

Jaroslav Jonáš

„Málo platný, mámo, buřty jsou nejlepší s cibulí.“ Tuto pozoruhodnou větu pronesl Matěj Koblasa senior poté, co odložil příbor a nalil si z temně zelené lahve sklenici piva. S dnešní večeří byl navýsost spokojen a hodlal ji završit proslovem, volně rozvíjejícím vyřčenou myšlenku. Svému dospívajícímu synovi, okázale dávajícímu najevo upřímný nezájem, nevěnoval pozornost. Právě včas se ale do chodu věcí vložila panímáma Koblasová.

„Táto, na půdě někdo chodí,“ pravila a pozdvihla oči ke stropu, jako by vzývala Nejvyššího.

„Kdo by tam chodil, sám jsem zamykal. To jsou jenom kočky,“ nedal se pantáta. Pokoušel se znovu pochytat rozběhnuté myšlenky. Konečně se mu to podařilo. Nadechl se...

„Táto to nejsou kočky, to by musely mít aspoň sedmdesát kilo,“ předešla ho manželka v řeči. Koblasa zavrčel, ale zbystřil pozornost a zaposlouchal se. Skutečně, na kočky to nevypadá. Že by tam někdo chodil? Budou se tomu muset podívat na zoubek!

„Matěji, baterku,“ přikázal synovi. Matěj se nenechal dvakrát pobízet. Tohle je jiný kafe, než poslouchat ty kecy o buřtech!

Otec Koblasa se mezitím ozbrojil sekáčkem na maso. Každý rok jím bez problému zabíjel štedrovečerního kapra a to mu dodávalo pocit jistoty. Nebyl žádný rváč. Právě naopak, nade vše si cenil klidu. Ale teď přece jde o jeho vlastní domov, o střechu nad hlavou! Tady musí jít všechna opatrnost stranou!

„Matěji, jdeme,“ zavelel rázně, aby si dodal kuráže. Vyrázili na průzkum.

Sotva odemkli dveře na půdu a rozsvítili, zjevily se nahoře na schodech postavy dvou otrhanců. Žádní hromotlukové, to bylo zřejmé i z pohledu. Šlo o muže spíše podprůměrných postav. Koblasa potěžkal sekáček a zvolal lehce nalomeným hlasem:

„Polezte dolů! Oba! A pěkně v klidu!“

Ale otrhanci nejevili sebemenší známky neklidu a sestoupili s výšín půdy důstojně jako poselství bohů. Byli skutečně mrňaví, snad ještě menší než Matěj. Koblasa si pozorně prohlédl jejich oblečení a poznal hadry, které používal při vyvážení močůvky a při podobných nezáviděníhodných činnostech. Nevěděl, co si má o nočních návštěvnících myslet. Na půdaře nevypadají a vzhledem k situaci jsou oba až podivuhodně klidní. A jak se vlastně tam nahoru dostali? Bylo přece zamčeno.

Panímáma po spatření těch podezřelých individuí těžce zápolila s mdlobami. Úporně se pokoušela vylovit z paměti tváře dvou uprchlých trestanců, po nichž policie vyhlásila pátrání ve své poslední televizní relaci. Výsledek dopadl pro nezvané hosty uspokojivě. Ani zjitřená fantazie paní domu neshledala v jejich tvářích výraznější zločinecké rysy. Vyhlíželi oba naprosto tuctově. Jako ten typ lidí, které zdravíte sedmkrát denně, protože si nemůžete vzpomenout, jestli jste je viděli naposledy před týdnem nebo před hodinou. Paní Koblasová se uklidnila a vyzvala návštěvníky, aby se posadili.

Ale její muž, vášnivý divák televizních detektivek a akčních filmů, věděl, co se patří. Ti dva se nebránili, tak definitivně získal půdu pod nohama.

„Žádný sednout! Ke zdi! A opřít rukama!“ přikázal ostře. Prohmatal oba vandráky, jestli u sebe nemají zbraň. U jednoho našel něco jako krabičku na mýdlo.

„Teď si můžete sednout, a ruce pěkně na stůl, ták...“

Posadil se proti nim. Krabičku položil mimo jejich dosah.

„A teď kápněte božskou. Co jste hledali u nás na půdě, a jak jste se tam dostali?“

Roli mluvčího převzal starší z dvojice:

„Nehněvejte se, prosím. Je to shoda okolností. K vám na půdu nás zahnal magnetický vír, neobyčejně silný magnetický vír...“

„Děláš vsi ze mě blázny? To bych ti tedy neradil,“ vyskočil Koblasa ze židle a zaujal výhrůžnou pozici.

Muž zachoval klid. Nahlíženo nestranně, vlastně byli oba stále až překvapivě klidní.

„Prosím, nepřerušujte mě a vyslechněte, jak se věci mají.“ Mužův hlas zněl nevzrušeně až monotónně. Hovořil bez jakékoliv mimiky. Navzdory tomu, nebo snad právě proto, vyzařoval podivuhodnou vnitřní sílu.

„Nedostali jsme se na vaši půdu úmyslně. Tím méně se záměrem obohacovat se na váš účet. Jediné, co jsme si od vás vypůjčili, jsou tyhle šaty. Pochopte, nechtěli jsme se před lidmi objevit úplně nazí. Přicházíme z veliké dálky. Z malé mlhoviny, kterou ani vašimi nejsilnějšími dalekohledy nemůžete spatřit. Z planety, kterou nazýváme Zrg-08. U vás na zemi jsme už byli mnohokrát. Poprvé asi před dvaceti miliony let. Vašich let.“

Pan Koblasa nevydržel mlčet.

„Co mně větší bulíky na nos, podvodníku? To si myslíš, že ti takovýhle voloviny spolknem? To bysme museli bejt úplně blbí. No řekni, mámo, slyšelas někdy větší žvásty? Tak voni si k nám, vašnostové, lítaj, kdy se jim zachce. Přiletěj si, vodleť si... A na co asi má naše armáda radary a takový ty věci? Proč teda koukaj astronomové pořád téma dalekohledama? Vždyť by vás museli vobjevit nejmíň čtrnáct dní předem. Nejmíň,“ zdůraznil s převahou.

Máma Koblasová stěží chápala, o čem je řeč, ale neztratila soudnost zdravého selského rozumu:

„Tak ho nechej mluvit, táto, třeba nakonec řekne něco kloudného.“

Cizinec pokračoval:

„Vy předpokládáte, že cestujeme v té podobě, ve které nás teď vidíte, ale to je omyl. To bychom se k vám přes ty vzdálenosti nikdy nedostali. Jsou to řádově miliony parseků. Naše civilizace již dlouhou dobu ovládá přeměnu hmoty z látky na pole a naopak. Ta krabička, kterou jste nám vzal, to je kvantový transformátor hmoty. Umožňuje přeměnit jakoukoliv masu v záření, ale i naopak. Jednoduše řečeno, přeměníme se třeba ve světelné záření, cestujeme rychlostí světla a na místě se opět složíme v masu v libovolné podobě. Dnes ovšem již používáme rychlosti mnohonásobně vyšších, než je rychlost světla, a jiných druhů polí než světelného záření. To nám dokonce umožňuje využívat ve vesmíru různých zkratek... No a právě dnes jsme se dostali do magnetického víru. Živou hmotu, tedy sebe sama a transformátor, se nám podařilo za cenu ztráty orientace zachránit, ale neživou hmotu, lépe řečeno její změněnou formu, jsme už nezachránili. A tak jsme úplně nazí přistáli na vaši půdě.“

Otec Koblasa těžce přežvykoval myšlenky. Nevěděl, má-li uvěřit či nikoliv. Ke všemu jeho organismus vrhl bezmála všechnu energii do souboje s buřty a cibulí. Přesto ho napadla otázka, kterou považoval za geniální.

„Tak proč jste teda nezmezili z naší půdy stejně, jako jste se tam dostali?“

„To je právě ten problém. Transformátor je zvláštní druh živé hmoty. Velmi zhruba řečeno je to zhmotnělé vědomí. A jeho funkční článek si musí doplňovat zásoby energie. Je to něco na způsob dobíjení akumulátoru, chápete? Doba potřebná pro doplnění funkční kapacity článku je různá podle relativní hustoty vědomí v prostoru. V oblasti Země činí asi tři týdny. Po tuto dobu je transformátor bohužel nepoužitelný.“ Muž se odmlčel.

Na Koblasovi teď bylo, aby zaujal stanovisko. Patřil k lidem, pro něž je zaujímání stanovisek vášní. Mezi kamarády v hospodě zaujímal stanoviska takřka ke všemu. Měl jasno v otázkách nezaměstnanosti, fascinoval nálevnu znalostí problematiky zločinnosti ve světových metropolích, briskně zaujímal stanoviska v oboru metalurgie, šlechtění brambor, aktuálních otázek energetiky, pop music, rituálních tanců iniciačního obřadu kmene Nambikwárů... Jeho výkonnost byla obdivuhodná. Když byl ve formě, dokázal zaujmout až pět stanovisek na jedno vypité pivo. Jenom postojům k problémům vlastní rodiny se důsledně vyhýbal. Tyto malicherné záležitosti přenechával své manželce. Nehrozilo mu tak nebezpečí blamáže a mohl později o to lépe vynášet své kritické soudy.

Ale teď je postaven před situací, která se týká nejen celého lidského pokolení, ale i jeho vlastní rodiny a osoby. On, Koblasa, svým rozhodnutím může určit cestu dalšího vývoje lidstva, cestu poznání. Nebo skočí na špek dvěma vykutáleným zlodějům a bude mít z ostudy kabát na celý zbytek života.

Na první pohled snadná volba. Proč by měl riskovat posměch kvůli zájmům lidského pokolení? Co jemu záleží na lidstvu, a kdo to vlastně je, tohle lidstvo? Co, proboha, má on z lidstva? Lidstvo mu nedalo ani korunu, tak proč by se měl o něj starat on? Vždycky byla košile bližší než kabát. Lidstvo půjde k čertu, pobudové dostanou výprask a hotovo!

Ale co když ty šmejdí nelžou? Lidi ve vsi se dozvědí, jak Koblasa přivítal mimozemšťany, a bude mít nadosmrtní na krku posměváčky. To aby pak nevytáhl paty z baráku!

Koblasa přemýšlel, jak z té šlamastiky ven. A nakonec z ní vybruslil způsobem, za který by se ani král Šalomoun nemusel stydět.

„To, co tady povídáte, je zajímavý. Ale já jsem jen vobyčejnej rolník a těmhle věcem moc nerozumím. Musíme si na to pozvat někoho chytřejšího.“

Chvilí přemýšlel, a pak se obrátil k ženě:

„Koho bys myslela, mámo? Kdo si myslíš, že je u nás ve vsi nejchytřejší?“

„Snad pan učitel...“ špitla nesměle s otazníkem v hlase.

„Di do háje s tím svým učitelem,“ ušklíbl se Koblasa. „Učí tady už dvacátý rok a pořád bydlí v tý samý chalupě s dřevou střechou. Když si chce zakouřit, tak aby tajně sbíral na stanici autobusu vajgly. To má bejt nejchytřejší člověk? Takovej... To hospodskej, to je jinej štramák! S holejma rukama sem přišel a za pět let? Barák jako hrad, dvě auta, ženský sem za ním jezďej až z Prahy. Může bejt někdo chytřejší? Nemůže,“ odpověděl sám sobě a napřáhl ukazovák směrem k synovi: „Matěji! Doběhni pro pana Šudomu, a fofrem! Že ho prosím, aby sem přišel.“

Matěj vyrazil ze dveří jak zátka ze šampusu. Otec dnes v jeho očích vyrostl v neohroženého hrdinu. Dneska by ho nevyměnil ani za Jamese Bonda...

Netrvalo dlouho a dostavil se hostinský Šudoma doprovázený houfem zvědavých štamgastů. V lokále zůstal jen osamoceny kostelník. Na tomto světě už řadu let nevěšelo nic, co by bylo silnější než kostelníkova láska k pivu, k čerstvě natočenému zpěněnému püllitru. Pohříchu však již po druhé sklenici mluví s cesty a při třetí usíná, aniž by ji během poslední doby někdy dopil.

Štamgasti zaujali místa u oken a natahujíc krky, aby jim nic neušlo, nahlíželi dovnitř.

Šudoma vstoupil do světnice a posadil se. Nechal si vysvětlit, oč tu běží, a pak si počal mnout obočí a kořen nosu na znamení, že hluboce přemýšlí. Po nějaké

chvíli jeho zrak utkvěl na kvantovém transformátoru hmoty, skutečně připomínající krabičku na mýdlo.

„Koukni, Mates, nejlepší bude, když se do té krabičky podíváme. Hned poznáme, jestli kecaj nebo ne.“

Starší z dvojice nezvaných hostů promluvil nevzrušeným hlasem:

„Nedělejte to, pánové, prosím vás. V pouzdrě nic nenajdete, je tam jenom funkční článek...“

„Vidíš, už uhejbá, parchant,“ vítězoslavně mu skočil do řeči Šudoma, nesmírně hrdý na svůj moudrý nápad.

„Jestli tam nic nenajdeme, tak si to pěkně odskáčete, vy grázlové. Tam musej bejt čipy, plošný spoje a takový ty všelijaký agregáty. Jinak by to přeci nemohlo fungovat,“ blýskl se před Koblasou svými technickými znalostmi. Vzal do ruky krabičku a obracel ji ze strany na stranu. Nikde žádný šroubek, ani tlačítko, ani knoflík, nic. Šudoma vytáhl zavírák a dloubal do krabičky nožíkem.

„Nedělejte to, pánové...,“ ozval se zase starší z těch dvou. Koblasa výhrůžně zašermoval sekáčkem:

„Drž hubu a mlč!!“ Teď zase on chtěl pro změnu udělat dojem. Když už je ve formě, tak... Ale hospodský mu nevěnoval pozornost. Byl plně zaměstnán otvíráním krabičky. Na čele mu vyvstala kapka potu. Nejde to a nejde, převít...

Z ničeho nic krabička v Šudomových rukou praskla a rozskočila se vejpůl. Z jejích útrob vyklouzlo něco jako skleněná kulička. Skutálela se hostinskému po dlani a než stačil sevřít ruku, proklouzla mu mezi prsty. Několikrát nehlučně poskočila po prkenné podlaze a zakutálela se pod kredenc. Koblasa se Šudomou se po ní vrhli, ale nenašli ji, ani když kredenc odstavili od zdi. Asi zapadla do škvíry mezi prkny...

Jako dva bitevní koráby obrátili Šudoma s Koblasou pozornost k cizincům.

„Já věděl, že je to habaďůra. Sou to vobyčejný prachspřstý podvodníci. Ale teď zažijete něco, na co do smrti nezapomenete.“

Oba dva se vrhli na provinilce. Tuláci se nebránili, snad to ani neuměli. Bez odporu se nechali vyvléct na dvůr, kde na své povyražení čekali kamarádi z mokré čtvrti. Shlukli se kolem dvou drobných těl jako supi kolem mršiny. Dvě drobná těla a oni, trestající spravedliví. Oni, hlas Boží. Oni, hrdinové tohoto okamžiku.

Noční ticho na chvíli přerušily duté údery pěstí, tlumené kopance a sem tam vyplavalo na hladinu zrychleného dechu i nějaké to jakoby lidské slůvko...

Po chvíli se hlouček rozestoupil. Na zemi zůstali jen oba provinilci. Starší se úporně pokoušel pozvednout hlavu, ten mladší ležel v bezvědomí.

„Maj toho plný kecky,“ pravil čísi udýchaný hlas. Právu bylo zase jednou učiněno zadost. Teď je čas vrátit se k osiřelému kostelníkovi a k vyschlým sklenicím.

Otec Koblasa zavolal do chodby:

„Mámo, jdu to s chlapama spláchnout! Matěj ať ty dva trochu poleje vodou, Beránek je pak odveze za humna.“

Poté se obrátil na Šudomu, skloněnému nad ležícími těly:

„Nech je a pojď! Čeká tě práce. Chlapi teď budou mít slinu a to víš, sudový je sudový.“

A tak šli.

Šest neděl po této události vyšla ve všech světových denících tato zpráva:

„ČTK – Včera, dne 18. září v časných ranních hodinách došlo ve střední Evropě k záhadné živelní katastrofě, která vymazala s povrchu planety osadu Dolní Lhota, ležící na území Čech. S největší pravděpodobností došlo ke střetu Země s větším meteoritem. Odborníci ohledávající místo katastrofy si povšimli nápadné podobnosti s událostí z roku 1908, kdy na Sibíři dopadl tzv. tunguzský meteorit. Všech 97 obyvatel obce je neznámých.“

Podle posudku odborníků zničila osadu Dolní Lhota obrovská imploze doprovázená světelným zábleskem značné intenzity. Vznikl mělký kráter o průměru 480 metrů. V okruhu tří kilometrů byly vyvráceny všechny stromy, sloupy a stožáry špičkou ke středu kráteru. V celé oblasti je mírně zvýšená radioaktivita. Všechny okolnosti nasvědčují tomu, že v místě katastrofy proběhla anihilace hmoty vyvolaná střetnutím s antihmotou zřejmě meteorického původu. Odborníci však nevyloučili ani možnost spontánní přeměny hmoty v pole z blíže neznámých příčin.

Na místo pohromy se sjeli reportéři z celého světa. Okolí kráteru se jimi jen hemžilo. Žádný z nich však nevěnoval pozornost otrhanému tulákovi, který se dobelhal do samého epicentra imploze. Bedlivě prohledával zrakem půdu pod nohama. Zanedlouho zřejmě našel, co hledal. Shýbl se a zdvihl ze země něco jako skleněnou kuličku. Pozorně si ji prohlédl a pak se mu tvář poskládala do jakéhosi úsměvu. Podivný úsměv...

Ano, ten člověk vypadal, jako kdyby se smál poprvé v životě!

JAROSLAV JONÁŠ (1949) je rodák z Pardubic. Je lesní inženýr, zaměstnanec Lesů ČR. Píše texty do různých novinových příloh a časopisů, včetně vnitropodnikového časopisu. Publikoval v prvním literárním sborníku Východočeského střediska OS v Pardubicích, který vydala Krajská knihovna v roce 2003. Je členem střediska.

VĚRA KOPECKÁ - VERŠE

Spěcháš kdo ví kam
Znám zkratku
co vede odnikud
do nikam
Nikdo tam není
jenom zapomnění

Na zádech
cizí dech
Kdo se ohlédne
zkamení
Zastavím se
a nechám předejít

Má zahrada nemá kraj
Zaječími stopami
prolíná do polí
obtékána nebem
Jako bárka vozí mé sestry
hvězdy vítr a květy

(Ze sbírky Život na šest řádků)

Chatování – četování

Marta Urbanová

Jak po internetu četujete?

Vypadlo vám už z té naprázdno mlácené slámy alespoň jedno zrníčko?

Kdyby vypadlo: sníte ho, abyste si pochutnali nebo ho zasadíte, abyste se dřeli?

Kdyby se urodilo: víc si pochutnáte nebo se budete víc dřít?

Budete nakonec přežedení nebo k smrti udření?

Je vám už jasná prognóza vašeho četování?

Tragedie literatury: Špatné rukopisy jí renomé nevyšlejší, dobré odmítají špatní vydavatelé.

To je pořád umění, umění... Ale opravit odpad na WC je také kumšt!

František Uher

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

Při předávání ceny K. Čapka vypráví Marcella Marboe Václavu Havlovi o pestré činnosti Východočeského střediska OS a zve ho na literárně-dramatický maratón 2008.

* Vítáme v našich řadách nové členy, kteří byli přijati dne 18.12.2007 a blahopřejeme, současně doufáme, že Východočeské středisko OS v Pardubicích nezklame jejich naděje, s nimiž podávali přihlášku.

Do Vč. střed. OS:

Ing. Blanka Hrdinová z Hradce Králové, převážně se zabývá básnickou tvorbou.

Martin Videnský z Letohradu, vlakvedoucí, vydal několik básnických sbírek.

Mgr. Jan Stejskal z Nasavrck, učitel, vydal Chrudimské příběhy v kresbách, povídkách a příslovích – Pověsti a příběhy z Chrudimska a Nasavrcka s vlastními ilustracemi, 2 zpěvníčky písní, přispívá do tisku.

Vladimír Sokol ze Seče u Chrudimi, vyšetřovatel hasičského záchranného sboru ČR. Píše a tiskne povídky, obdržel několik cen např. v antalogii „Ježíšku, já chci plamenomet“, tři jeho povídky byly přeloženy do polského časopisu Fahrenheit.

Do Výtvarné sekce:

Jiří Šimek z Pardubic, architekt a výtvarník.

Martina Kulhavá za Žamberka, učitelka na SŠ, ilustrovala několik knih poezie, zúčastňuje se kolektivních výstav.

Do Klubu Vč. střediska OS:

Blanka Jiravová z Břehů, porodní asistentka.

Zdeněk Bažant z Pardubic, učitel, technický překladatel, píše povídky.

* **OPRAVA:** I stává se: Chybička se vloudí. Někdy i velká chyba. Dopustil jsem se takové v recenzi Dvakrát z Chotěboře, která je zveřejněna v minulém čísle Kruhu. Bez vědomí autora jsem nedopatřením pozměnil název jeho knihy. Správný název zní **Medaile za vytrvalost**. Omlouvám se Petru Musílkovi i všem čtenářům.

FU

Redakce: I my se dopustili stejného omylu, ale to se stává, když nás autor nepovažuje za nutné informovat.

* Další knihy autorů Východočeského střediska OS v Pardubicích v roce 2007: **Vybírání kamenů** – Věra Kopecká – ilustrace Běla Slováková – sbírka básní vlastním nákladem.

Já tě ráda – Blanka Hrdinová – sbírka básní v nakladatelství Alfa-Omega Praha.

S papouškem a liškou listujeme knížkou – Jiří Faltus – ilustrace Lucie Třešňáková -verše pro děti v KMa Praha.

Není stránky bez hádanky – Jiří Faltus – ilustrace Jan Severa - pro děti v KMa Praha.

Třebovské povídky – Blanka Kostřicová – krátké prózy v TG-TISKu Lanškroun.

Ledovcová turistika – Blanka Kostřicová – próza v Dauphin Praha.

Michal Siločar Patrčka – život a dílo – Jiří Frýzek – životopisná studie vydaná Městskou knihovnou v Rychnově nad Kněžnou.

Písky, hrady, zříceniny – Martin Vídenský – ilustrace Richard Pešek - sbírka básní ve vydavatelství Oftis Ústí nad Orlicí.

Pamětihodnosti panství Náchod – Věra Vlčková – vydalo nakladatelství Bor Liberec.

Wilsonova mlžná komora – Miloš Vodička – nakladatelství H+H – memoáry.

Redakce: Když tyto knížky přičteme k již oznámeným, vyjde nám úctyhodné číslo **31**. Urodilo se, nemyslíte?

* **ODLESKY Z ŘEKY POEZIE**. Tak se jmenuje antologie Severočeského klubu spisovatelů (SKS) v Ústí nad Labem, vydaná v závěru roku 2007 nakladatelstvím Kapucín Společností přátel města Duchcova, díky podpoře Magistrátu města

Ústí nad Labem. Antologie představuje prozaické a básnické práce 31 autorů (například Ladislava Mušky, Arnošta Hermana, Milana Hrabala, Věry Ludíkové, Josefa Poláčka a dalších), mezi nimiž se prezentuje i Milan Dušek (Sám). Devadesátistránkovou publikaci otevírá L. Muška, předseda SKS a doplňují ji vzpomínky Pavla Koukala na spisovatele Josefa Jedličku a dva severočeské básníky – Emila Juliše a Ludvíka Středu. Doprovodné ilustrace jsou z dílny Petry Kofroňové a Františka Kratochvíla. Jistě inspirace i pro nás, kdy chystáme po sborníku prózy vydat sborník poezie.

JF

* V souvislosti se zamýšleným přechodem bulletinu KRUH na pravidelný cyklus čtyř čísel v ročníku (leden, duben, červen a říjen), budeme muset zkrátit termíny uzávěrek a vytvořit v redakci zásobník literárních prací autorů Východočeského střediska OS. V tomto směru jsme už některé autory oslovili dopisem, zvláště ty dosud u nás nepublikující a nové členy. Tímto sdělením žádáme i ostatní, aby nám zaslali své práce s předstihem a případně i ve větším počtu, neomezují Vás to v dalším zveřejnění v médiích. Pochlubte se kolegům, co jste vytvořili nového. Verše zasílejte Jiřímu Faltusovi, ostatní Milanu Duškovi. Za zásilky děkujeme předem.

Redakce

* **TRAPSAVEC 2008** – již 34. ročník trampské literární soutěže, jejíž výsledky budou vyhlášeny na tradičním zářijovém ohni Trapsavce. Zasláné povídky a básně jsou zveřejňovány v celé řadě časopisů a serverů, můžete je slyšet na Rádiu Folk v pořadu Z posledního vagónu, v Zeleném peří na ČRo2, na Stopách sešlapanejch bot atd.

Propozice: Soutěž je tématicky zaměřená na práce zasvěcené přírodě a trampování. Soutěží se ve třech kategoriích dle věku a předchozích úspěchů. Próza a poezie do 23 let. Próza a poezie nad 23 let. Kategorie Oldpsavců – Próza a poezie (ti, kteří získali v Trapsavci tři ceny a víc, bez ohledu na věk). Nejlépe ohodnocená práce bez rozdílu kategorie získává hlavní cenu – Zlatého trapsavce. Každý účastník může do soutěže poslat tři povídky s rozsahem do čtyř stran A4 a maximálně tři básně – celkem 6 prací. Každou práci zašlete v devíti nepodepsaných kopiích. Psavci žijící mimo Českou republiku mohou poslat svá dílka mailem. K soutěžním příspěvkům přilož lístek se jménem a adresou, případně i e-mail, a ofrankovanou obálku se zpáteční adresou pro poslání zvadla na slavnostní oheň – předávání cen. Organizátoři se zavazují oslovit alespoň dva autory a nejpozději do jednoho roku jim vydat sbírku. **Uzávěrka soutěže je 30. dubna 2008. Adresa: Sdružení Avalon (Iva Spurná – Dracula) Pomořanská 87/ 13 – 143 00, Praha 4 e-mail: puchejr@volny.cz**

*Kruh č. 12 by měl vyjít v závěru června 2008 jako letní číslo. Chystáme na jeho stránky výňatek z připravovaného románu Marcelly Marboe, povídky V. Sokola, J. Stejskala a dalších, básně recenze atd.

Redakce

OBSAH:

K. Klose: ilustrace.....	1
M. Dušek: Na slovíčko s Klárou Klose.....	2
P. Musílek: Lehké vločky	3
M. Urbanová: Chůze po minovém poli Františka Uhra.....	4
J. Faltus: S vysokým oktanovým číslem	4
I. Tajovská: Dělán že dělám, a jsem za to dobře placená.....	5
J. Miletínová: Živly lásky, Venuše	12
F. Uher: Dvě půvabná lepoporela.....	14
M. Vídenský: Dětství, Formování, Jarní báseň, Stmívání	15
M. Urbanová: Rouzeň.....	15
M. Dušek: Ještě jednou Pověsti Železných hor.....	18
I. Harák: Kavka na vrbě	19
L. Macháček: Cesty příběhů Milana Duška	19
M. Dušek: Dlouhá samota.....	20
J. Faltus: Na slovíčko s prozaikem Milanem Duškem.....	26
F. Uher: Dlouhou klidnou plavbu	29
I. Harák: Kterak na T.R.Fielda, Pradávné pohřebiště.....	29
Z. Bažant: Soukromá mise	30
J. Kratochvíl: Ještě nezemřela láska, Něčí stopy v blátě, Ruce.....	33
F. Uher: Veřejné důvěrnosti Jiřího Faltuse	34
A. Matuszkiewicz (HOST KRUHU): Verše	36
K. Burnat (HOST KRUHU): Verše	36
B. Kostřicová: Guma	37
J. Faltus: Kampak, ježku?, Radostné setkání	39
F. Uher: Poetická duha.....	39
B. Hrdinová: Květinová, Volání dalek, Vzkaz panu Hajnému, Slzy ve vínu	41
M. Dušek: Odraz našeho života.....	42
L. Huml: Než	43
J. Faltus: Verše jako hvězdy za okny	43
A. Kordíková: Otisk.....	44
J. Jonáš: Pravděpodobné setkání.....	45
V. Kopecká: Verše	51
M. Urbanová: Chatování - četování.....	51
Redakce: Zaznamenáváme – komentujeme.....	52
F. Uher: Literární postřehy	11, 14, 51